

บทบาทงานการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์โครงการศูนย์การศึกษา
เพื่อชุมชนในเขตภูเขา (คศช.)
จ.ภาคเหนือ

ปริญญาโท

ของ

พืศักดิ์ สุวารียะกุล

๘ ก.ย. ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน ๒๕๓๔

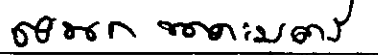
ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานีพจน์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

 ประธาน

(รศ. ดร.ปฐม นิคมานนท์)

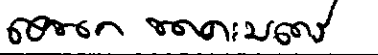
 กรรมการ

(อ.เอมก นาคะบุตร)

คณะกรรมการสอบ

 ประธาน

(รศ. ดร.ปฐม นิคมานนท์)

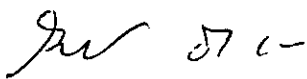
 กรรมการ

(อ.เอมก นาคะบุตร)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(พศ.เบญจา จินสง่า)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพจน์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. ดร.สมพร บำทอง)

วันที่ 9 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2534

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
สมมุติฐานในการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.)	10
ความเป็นมา	10
หลักการและเหตุผล	11
เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	12
รูปแบบการดำเนินงาน	13
ครูอาสาสมัครโครงการ ศศช.	14
ครูนิเทศก์โครงการ ศศช.	14
คุณลักษณะของครูนิเทศก์โครงการ ศศช.	14
ขั้นตอนการคัดเลือกครูนิเทศก์โครงการ ศศช.	15
บทบาทของครูนิเทศก์โครงการ ศศช.	15
วาระการเป็นครูนิเทศก์โครงการ ศศช.	16
แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา	17
ความหมายของการนิเทศการศึกษา	17

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	18
บทบาทของผู้นิเทศการศึกษา	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา	21
3 วิธีดำเนินการวิจัย	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	28
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	29
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
ลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	31
ตอนที่ 2 ทักษะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยรวม	34
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง โดยจำแนกตามตำแหน่ง	40
ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง โดยจำแนกตามเพศ	50
ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง โดยจำแนกตามประสบการณ์	60
ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง โดยจำแนกตามพื้นฐานการศึกษา	70
ตอนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	79

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
ความมุ่งหมายของการวิจัย	87
พื้นที่สำหรับการวิจัย	87
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	87
ตัวแปรสำหรับการวิจัย	88
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล	89
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
สรุปผลการวิจัย	89
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ	103
 บรรณานุกรม	 105
ภาคผนวก	109
ประวัติย่อผู้วิจัย	122

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและจังหวัด	24
2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	32
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาท ที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ด้านวิชาการ	36
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาท ที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ด้านประสานงานและการจัดการ	38
5 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ของกลุ่มตัวอย่าง	41
6 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ของกลุ่มตัวอย่าง	46
7 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์ตามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามเพศ	51
8 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ตามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามเพศ	56
9 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์ตามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีประสบการณ์ในโครงการ ศศช. ต่างกัน	61
10 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ตามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีประสบการณ์ในโครงการ ศศช. ต่างกัน	66
11 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์ตามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีพื้นฐานการศึกษาต่างกัน	71
12 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ตามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีพื้นฐานการศึกษาต่างกัน	75

ตาราง	หน้า
13 ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของครูนิเทศ์	80
14 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตาม บทบาทของครูนิเทศ์	82
15 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ครูนิเทศ์	84

บทนำ

บทคัดย่อ

ชาวไทยภูเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่กระจัดกระจายในเขตภูเขาทางภาคเหนือและชายแดนแถบตะวันตกของประเทศไทย มีอยู่ด้วยกันหลายเผ่าที่เป็นเผ่าใหญ่ ๆ มีจำนวนประชากรมาก มีอยู่ 6 เผ่าด้วยกัน คือ กะเหรี่ยง ม้ง เย้า ลีซอ มูเซอ และอีก้อ นอกจากนั้นเป็นเผ่าเล็ก ๆ มีจำนวนประชากรอยู่ไม่มากนัก เช่น ขมุ ถิ่น ลัวะ เป็นต้น จากการสำรวจของกรมประชาสัมพันธ์ระหว่างปี พ.ศ. 2528 - 2531 มีจำนวนประชากรชาวไทยภูเขาที่พบแล้วถึง 613,168 คน (กองส่งเคราะห์ชาวเขา. 2532 : 36) ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้มีความเชื่อภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีอาชีพหลักด้านการเกษตร ฐานะยากจน มีความรู้ด้านสุขภาพและอนามัยที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ยังคงเชื่อถือไสยศาสตร์ นับถือผี และทางด้านการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ยังไม่รู้หนังสือ

จากสภาพที่ชาวไทยภูเขามีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากชาวไทยพื้นราบ สภาพการดำรงชีวิตและการทำมาหากินบางส่วนจึงมีลักษณะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำไร่เลื่อนลอย บางส่วนทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม เช่น การปลูกฝิ่นและการค้ายาเสพติด การเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน การเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว ประกอบกับชาวไทยภูเขามีกิจการศึกษาดำเนินการล่าช้า อ่าน และเขียนภาษาไทยไม่ได้ จึงเป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารกับชาวไทยพื้นราบ ทำให้ชาวไทยภูเขากลายเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคมในปัจจุบันที่เกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงและการพัฒนาประเทศทั้งสิ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2526 : 1)

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ากับการจัดการศึกษาให้แก่พลเมืองนั้น มีความสัมพันธ์กันใกล้ชิด และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือหรือยุทธศาสตร์อันหนึ่งที่มีบทบาทในการเตรียมคนให้มีคุณภาพ (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 93) ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงมีนโยบาย

รวมพวก โดยมุ่งเน้นการสร้างสามัคคีของชนในชาติ และความเป็นพลเมืองไทยที่มีความจงรักภักดีต่อประเทศ ให้เรียนรู้ถึงระบอบการปกครองและสถาบันหลักของประเทศ ตลอดจนระเบียบข้อบังคับ กฎหมาย และขนบธรรมเนียมประเพณี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวไทยภูเขาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2528 : 5) ทั้งนี้ทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องตอบสนองต่อนโยบายดังกล่าว ซึ่งการจัดบริการทางด้านการศึกษาก็กว้างขวาง และครอบคลุมพื้นที่ในเขตภูเขาก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะสนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้

การให้บริการทางด้านการศึกษาแก่ชาวไทยภูเขาที่ผ่านมามีหลายหน่วยงานดำเนินการ โดยส่วนใหญ่ถือว่าการศึกษเป็นส่วนหนึ่ง หรือเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมงานพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น โรงเรียนจึงได้รับการจัดตั้งขึ้นชั่วคราว การสอนและหลักสูตรยังไม่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานเหล่านี้ได้แก่ กองส่งเสริมชาวเขา กรมประชาสัมพันธ์ กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมป่าไม้ มูลนิธิและองค์การเอกชน ซึ่งก็จัดบริการได้ไม่มากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530 : 65)

สำหรับกระทรวงศึกษาธิการนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ได้จัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กชาวไทยภูเขาเช่นเดียวกับเด็กไทยทั่วประเทศ จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2528 พบว่า สามารถจัดการศึกษาให้แก่เด็กชาวไทยภูเขาที่อยู่อาศัยเรียนทั้งหมดได้เพียงร้อยละ 42 เท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530 : 66) การจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นการจัดการศึกษาระบบโรงเรียนซึ่งจัดได้เป็นปริมาณจำกัด และเนื้อหาหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนชาวไทยภูเขาอย่างแท้จริง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2529 ข : 2 - 3) ในส่วนของการศึกษานอกโรงเรียนนั้น ได้จัดการศึกษารูปแบบของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จสำหรับชาวไทยภูเขาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 แต่ที่จำกัดให้เฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2526 : 28)

จากสภาพดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้จัดทำโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) ขึ้นในปี พ.ศ. 2522 เป็นโครงการทดลองมีระยะเวลา 5 ปี จาก

พ.ศ. 2523 ถึง 2528 ิโดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การยูเสด (USAID) และกรม
วิเทศสหการ ในการดำเนินงานนั้น ได้ร่วมปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดกับกองส่งเสริมชาวเขา
กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับพื้นฐาน ให้เหมาะสม
และสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความต้องการของชาวไทยภูเขา ทั้ง
เด็กและผู้ใหญ่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 ข : 1)

โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) มีรูปแบบและการดำเนินการ
โดยจัดเป็นกลุ่มหมู่บ้าน (Cluster) กลุ่มละประมาณ 4-10 หมู่บ้าน กำหนดให้หมู่บ้านหนึ่งเป็น
หมู่บ้านหลัก และมีหมู่บ้านบริวารอยู่รายรอบห่างจากหมู่บ้านหลักประมาณ 3 ชั่วโมงเดินเท้า แต่ละ
หมู่บ้านจะจัดตั้ง "ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชน" ซึ่งใช้เป็นที่ศูนย์การเรียนการสอนทั้งเด็กและผู้ใหญ่
และยังใช้เป็นห้องสมุดที่พึ่งวิทย์ ที่ประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่บริการด้านอนามัย
แหล่งความรู้ด้านการเกษตร และเป็นที่พักอาศัยของครูอาสาสมัครด้วย (กรมการศึกษานอก
โรงเรียน และกรมประชาสัมพันธ์. 2529 : 26 - 28)

ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนของหมู่บ้านแต่ละแห่งจะมีครูอาสาสมัครประจำอยู่ 1 - 2 คน
ตามจำนวนประชากร ครูอาสาสมัครเหล่านี้มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ ม.3 จนถึงปริญญาตรี มีฐานะเป็น
ลูกจ้างชั่วคราว ต่อสัญญาเป็นปี ๆ ไป และที่ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนของหมู่บ้านหลัก นอกจากจะ
มีครูอาสาสมัครอยู่ 1-2 คน ทำหน้าที่เช่นเดียวกับครูอาสาสมัครในหมู่บ้านบริวารแล้ว ยังมีครู
อาสาสมัครอีกคนหนึ่งซึ่งได้รับการคัดเลือกจากครูอาสาสมัครด้วยกันในกลุ่มหมู่บ้านให้เป็น "ครู
นิเทศก์" ประจำกลุ่มหมู่บ้านนั้น

ครูนิเทศก์มีบทบาทที่จำแนกออกได้เป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ บทบาทด้านวิชาการ และ
บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 ข : 8 - 9)
บทบาทด้านวิชาการ ได้แก่ ติดตามประเมินผลและปรับปรุงการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประถม
ศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา พ.ศ. 2524 ติดตามและปรับปรุงการจัดศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชน
ของหมู่บ้าน ร่วมพัฒนาคุณภาพของครูอาสาสมัคร เป็นที่ปรึกษาหารือปัญหาและให้คำแนะนำด้าน
การจัดการศึกษาแก่ครูในกลุ่ม เป็นผู้เสนอแนะและเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลข่าวสารระหว่าง
ครูกับฝ่ายต่าง ๆ ร่วมประเมินผลการเรียนการสอนหลักสูตรของผู้เรียน และร่วมประเมินและ
ปรับปรุงมาตรฐานของการศึกษาของแต่ละหมู่บ้านในกลุ่ม

ส่วนบทบาทในด้านประสานงานและการจัดการนั้น ได้แก่ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานงานให้งานธุรการของกลุ่มเป็นไปด้วยดี จัดการประชุมระหว่างครูอาสาสมัครกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่ทำงานร่วมกัน เช่น เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพชาวนาเป็นประจำทุกเดือน จัดทำรายงานการปฏิบัติงานและรวบรวมแผนการดำเนินงานและโครงการจากหมู่บ้านต่าง ๆ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

จากสภาพการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์เก่าที่ผ่านมา ครูนิเทศก์ยังไม่ได้ปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ เพียงแต่ปฏิบัติได้บ้างบางด้านเท่านั้น เช่น ปฏิบัติงานด้านประสานงานอย่างเดียว ให้ความสำคัญบทบาทด้านวิชาการน้อย เป็นเหตุให้การดำเนินงานของครูอาสาสมัครในด้านการเรียนการสอนและงานวิชาการต่าง ๆ ไม่ได้ผลมากนัก (สมบุรณ์ ศาลยาชีวิต และคนอื่น ๆ. 2526 : 183 และประไพ อุดมทัศนีย์. 2530 : 97 - 98)

นอกจากนี้ บทบาทด้านประสานงานและการจัดการก็เป็นไปแบบไม่ราบรื่นเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจมาจากปัญหาและอุปสรรคบางประการ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ การคมนาคม ความไม่เข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น อีกประการหนึ่งงานช่างการทดลองโครงการ ศศช. นั้นมีคณะเลขาฯ การโครงการและผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาที่แนะนำปรึกษาและช่วยเหลือ ตลอดจนมีทรัพยากรสนับสนุนอย่างพร้อมมูล แต่ในปัจจุบันโครงการ ศศช. ได้ขยายงานไปอย่างกว้างขวางในพื้นที่หลายจังหวัดมากขึ้น และอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษานอกจังหวัด เรียนจังหวัด ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านกำลังเจ้าหน้าที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และงบประมาณที่จะสนับสนุนให้ได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นครูนิเทศก์จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้งานการจัดการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

ด้วยสภาพและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทของครูนิเทศก์โครงการ ศศช. ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกจังหวัด เรียนจังหวัด ครูอาสาสมัครและตัวครูนิเทศก์เอง ว่าได้ปฏิบัติงานตามบทบาทมากน้อยเพียงไร และได้รับความคาดหวังไว้ว่าครูนิเทศก์ควรมีบทบาทในการปฏิบัติงานอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาต่อไป

19) ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์โครงการ ศศช. ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์การศึกษาออกรัง เรียนจังหวัดที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือปฏิบัติหน้าที่ในโครงการ ศศช.
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์โครงการ ศศช. โดยพิจารณาตามคุณลักษณะของบุคลากรศูนย์การศึกษาออกรัง เรียนจังหวัดที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือปฏิบัติหน้าที่ในโครงการ ศศช. ซึ่งได้แก่ ตำแหน่ง เพศ พื้นฐานการศึกษา และประสบการณ์
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์โครงการ ศศช.

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงทัศนะของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกรัง เรียนจังหวัด ครูอาสาสมัครและตัวครูนิเทศก์เองว่ามีความคิดเห็นต่อบทบาทที่ครูนิเทศก์ได้ปฏิบัติงานจริงมากน้อยเพียงไร และต้องการหรือคาดหวังจะว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพียงไร รวมทั้งทราบถึงปัญหาในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาบทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามโครงการ ศศช. อย่างสูงสุดต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่ภาคเหนือในจังหวัดที่มีโครงการ ศศช. ในปี พ.ศ. 2533 ซึ่งมีทั้งสิ้น 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูนแพร่ พะเยา น่าน ตาก และแม่ฮ่องสอน มีจำนวนทั้งสิ้น 280 หมู่บ้าน รวมเป็น 45 กลุ่ม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรกลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ศศช. โดยตรง แยกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- 1) ครูอาสาสมัคร มีจำนวน 334 คน
- 2) ครูนิเทศก์ มีจำนวน 45 คน
- 3) เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาเอกชนอกรงเรียนจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และหัวหน้างานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ศศช. ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ประจำตำแหน่งดังกล่าวจังหวัดละ 5 คน รวม 9 จังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 45 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรในข้อ 2.1 ร้อยละ 60 ของประชากรแต่ละกลุ่ม แยกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ครูอาสาสมัคร จำนวน 201 คน
- 2) ครูนิเทศก์ จำนวน 27 คน
- 3) เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาเอกชนอกรงเรียนจังหวัด จำนวน 27 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

3.1.1 ตำแหน่งหน้าที่งานการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

- 1) ครูอาสาสมัคร
- 2) ครูนิเทศก์
- 3) เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ

3.1.2 เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.3 พื้นฐานการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

- 1) มีวุฒิต่างครู
- 2) ไม่มีวุฒิต่างครู

3.1.4 ประสิทธิภาพในการทำงานโครงการ ศศช. แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

- 1) ต่ำกว่า 3 ปี
- 2) ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะที่มีต่อบทบาทงานการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ แยกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) บทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์
- 2) บทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ทักษะเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์มีระดับแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากตัวแปรด้านตำแหน่ง เพศ พื้นฐานการศึกษา และประสิทธิภาพในการทำงานโครงการ ศศช.
2. ทักษะเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์มีระดับแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากตัวแปรด้านตำแหน่ง เพศ พื้นฐานการศึกษา และประสิทธิภาพในการทำงานโครงการ ศศช.
3. ทักษะเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์มีระดับแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากตัวแปรด้านตำแหน่ง เพศ พื้นฐานการศึกษา และประสิทธิภาพในการทำงานโครงการ ศศช.

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) หมายถึง กิจกรรมการศึกษาานอกโรงเรียนรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นแก่ชาวไทยภูเขาทั้ง เด็กและผู้ใหญ่ที่มีความรู้ภาษาไทยและมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของหมู่บ้าน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักการดำเนินงาน

2. ครูอาสาสมัคร หมายถึง ครูในโครงการ ศสช. มีสถานภาพเป็นลูกจ้างชั่วคราว มีวาระตั้งแต่ ๓.๓ ถึงปรีกษาตรี ปฏิบัติงานประจำอยู่ในหมู่บ้านชาวไทยภูเขาของโครงการ ศสช.
3. ครูนิเทศก์ หมายถึง ครูอาสาสมัครในโครงการ ศสช. ที่ได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนครูในกลุ่มหมู่บ้านและผู้บริหารโครงการให้มีบทบาทในด้านงานนิเทศการศึกษาและการประสานงาน การจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือครูอาสาสมัครในกลุ่มฯ ให้ทำงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี
4. เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการบริหารโครงการ ศสช. ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปคือ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และข้าราชการระดับต้นที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโครงการ ศสช.
5. ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของครูอาสาสมัคร ครูนิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์โครงการ ศสช.
6. บทบาทของครูนิเทศก์ หมายถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครูนิเทศก์ ซึ่งได้กำหนดไว้ในโครงการ ศสช. ในการศึกษาครั้งนี้ได้แยกเป็น 2 ด้านคือ บทบาทด้านวิชาการกับบทบาทด้านประสานงานและการจัดการ ทั้ง 2 บทบาทข้างต้นยังแยกออกเป็นอีก 2 บทบาทคือ
 - 6.1 บทบาทที่เป็นจริง หมายถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครูนิเทศก์ที่กระทำอยู่จริง
 - 6.2 บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ควรกระทำในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครูนิเทศก์
7. ปัญหา คือ อุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของครูนิเทศก์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่อง บทบาทของการปฏิบัติงานของครู
นิเทศก์โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) นี้ ได้นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.)

- ความเป็นมา
- หลักการและเหตุผล
- เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน
- รูปแบบการดำเนินงาน
- ครูอาสาสมัครโครงการ ศศช.

2. ครูนิเทศก์โครงการ ศศช.

- คุณลักษณะของครูนิเทศก์โครงการ ศศช.
- ขั้นตอนการคัดเลือกครูนิเทศก์โครงการ ศศช.
- บทบาทของครูนิเทศก์โครงการ ศศช.
- ภาวะการเป็นครูนิเทศก์โครงการ ศศช.

3. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

- ความหมายของการนิเทศการศึกษา
- ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
- บทบาทของผู้นิเทศการศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา

โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนชนเขาเขาดูเขา (ศศช.)

ความเป็นมา

โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนชนเขาเขาดูเขา (ศศช.) เป็นโครงการที่ได้รับทุนช่วยเหลือจากองค์การยู.เอส.เอ. (USAID : United States Agency for International Development) ผ่านกรมวิเทศสหการ โดยรัฐบาลได้มอบหมายการดำเนินงานให้กรมการศึกษา นอกโรงเรียน และกองส่งเสริมครูชาวเขา กรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกันเพื่อทดลองรูปแบบ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต วัฒนธรรมและความต้องการของชาวไทยภูเขา ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยเน้นให้ชาวไทยภูเขามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในกระบวนการพัฒนาและกิจกรรมการศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือรับผิดชอบการทดลองและพัฒนางานด้านต่าง ๆ เช่น งานพัฒนาบุคลากร งานพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวิจัย งานนิเทศติดตามผล และงานประเมินผล โครงการ นอกจากนี้ได้มอบหมายให้ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้มีส่วนในงานบริหารบุคคล ด้วย

งานการดำเนินงานระดับสนาม โครงการ ศศช. เน้นเรื่องการประสานงานการทำงาน ร่วมกันเป็นทีม ระหว่างเจ้าหน้าที่สนามของกองส่งเสริมครูชาวเขา ครู และชาวบ้าน ในขณะที่ เดียวกันก็เน้นการประสานงานระหว่างหน่วยงานสาธารณสุข เกษตร พัฒนาชุมชน และหน่วยงาน สนามในระดับจังหวัดด้วย

ช่วงทดลองและพัฒนาแบบโครงการ ศศช. ระหว่าง พ.ศ. 2523 - 2528 ได้ ดำเนินการใน 4 จังหวัดภาคเหนือ คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง และแม่ฮ่องสอน จำนวน 45 หมู่บ้าน แยกเป็น 6 กลุ่มหมู่บ้านตามเขตปฏิบัติการของกองส่งเสริมครูชาวเขา แต่ละหมู่บ้าน จะจัดสร้างศูนย์การเรียนขั้นพื้นฐานหมู่บ้านเรียกว่า "ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนหมู่บ้าน" มีครูอาสาสมัคร และครูนิเทศก์ปฏิบัติงานอยู่ 67 คน หมู่บ้านดังกล่าวเป็นหมู่บ้านชาวไทยภูเขา 6 แห่งคือ มัง เย้า ลีซอ มูเซอ ยี่ก้อ และกะเหรี่ยง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 ข : 1)

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2533) โครงการ ศศช. ได้ขยายไปในจังหวัดที่มีชาวไทยภูเขาอีก 9 จังหวัดคือ น่าน แพร่ พะเยา ตาก ลำพูน กาญจนบุรี เพชรบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีครูอาสาสมัครและครูนิเทศก์ปฏิบัติงานอยู่ในโครงการ ศศช. รวมทั้งสิ้น 432 คน

หลักการและเหตุผล

โครงการ ศศช. จัดตั้งขึ้นภายใต้หลักการและเหตุผล 4 ประการดังนี้

1. ชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ มีความจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารและซื้อขายสินค้ากับคนไทยพื้นราบมากขึ้น นอกจากนี้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนได้เข้าไปทำงานด้านพัฒนาและการศึกษาในหมู่บ้านชาวไทยภูเขาเป็นจำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องหารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อให้ชาวไทยภูเขาเหล่านั้น เรียนรู้ภาษาไทย เพื่อพูดจาสื่อสารกันได้อย่างสะดวกกับคนไทยพื้นราบที่ต้องมีการเกี่ยวข้อง ทั้งงานด้านงานอาชีพและงานด้านการติดต่อซื้อขาย รวมไปถึงการอ่านออกเขียนได้
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวไทยภูเขาได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยร่วมกับชาวไทยในกลุ่มอื่น ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำและมีความคิดจิตใจที่จะรับใช้ชุมชนของตนเอง ในฐานะผู้นำหมู่บ้านหรือครูสอนหนังสือ
3. ชุมชนชาวไทยภูเขาที่อยู่ตามภูเขาในท้องถื่นทุรกันดาร การคมนาคมเป็นไปอย่างยากลำบาก เมื่อประสบปัญหาการเจ็บป่วยบางครั้งต้องเสียชีวิตด้วยโรคพื้น ๆ ที่สามารถรักษาให้หายได้ทันเวลาที่ ถ้าหากมีความรู้เรื่องการรักษาพยาบาลเบื้องต้นอยู่บ้าง เช่น โรคท้องร่วงหรือไข้หวัด (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 1 - 2)
4. ชาวไทยภูเขามีรากฐาน วิถีชีวิต ระบอบวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภาษาพูด ที่เป็นเอกลักษณ์อันดีงามเฉพาะ เผ่าและชนชาติ ซึ่งแตกต่างกับวัฒนธรรมประเพณีของคนไทย โดยส่วนรวม การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนจึงมุ่งที่จะให้ตอบสนองต่อลักษณะ

เฉพาะของชาวไทยภูเขาดังกล่าว ยิ่งกว่านั้นการให้คุณค่าในการฟื้นฟู อนุรักษ์ รักษาวัฒนธรรม ประเพณีของชาวไทยภูเขา ควบคู่กับการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทยคือ หลักการสำคัญของการจัดการศึกษา "ศศช." (เอนก นาคะบุตร. 2532)

เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

เป้าหมายหลักของการดำเนินงานมุ่งให้ชุมชนชาวไทยภูเขา มีคุณภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยสอดคล้องและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในชุมชน และให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยใช้การศึกษาเพื่อชุมชน (Community Education) เป็นแนวทางหลักในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้ทั้ง เด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาและผู้ใหญ่ในชุมชน พร้อมทั้ง เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (People-Participation) ด้วย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 2)

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโครงการ ศศช. มีดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 2 - 3)

1. เพื่อให้บริการด้านการศึกษาเข้าไปยังชุมชนชาวไทยภูเขา จนท้องถิ่นทุรกันดารโดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชน โดยรูปแบบและระบบที่คาดว่าจะมี ประสิทธิภาพที่สุดในสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน ทั้งด้านวิชาการและด้านบริหาร โดยมีเป้าหมายที่จะกระจายการบริการให้ทั่วถึง

2. เพื่อให้บริการการศึกษาแก่ผู้ใหญ่และ เด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาในหมู่บ้านจน ท้องถิ่นทุรกันดาร โดยเน้นการศึกษาแบบ "คิดเป็น-ทำเป็น"

3. เพื่อให้ความรู้และการบริการสาธารณสุขแก่ชาวไทยภูเขา

4. เพื่อจัดระบบการประสานงาน แลกเปลี่ยนบริการที่จำเป็นในการจัดการศึกษาแก่ ชาวไทยภูเขา ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

5. เพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนในเขตภูเขา

รูปแบบการดำเนินงาน

รูปแบบการดำเนินงานโครงการ ศศช. ได้จัดเป็นกลุ่มหมู่บ้าน (Cluster) โดยกำหนดให้หมู่บ้านหนึ่งเป็นหมู่บ้านหลัก และมีหมู่บ้านบริวารอยู่รายรอบ ห่างจากหมู่บ้านหลักประมาณ 3 ชั่วโมงเดินเท้า ทุกหมู่บ้านจะมีครูอาสาสมัครหนึ่งคนหรือมากกว่าแล้วแต่ขนาดของประชากรหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีครูนิเทศก์อีกหนึ่งคนมีสำนักงานอยู่ที่หมู่บ้านหลัก ทำหน้าที่เป็นนิเทศก์ ตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัคร ซึ่งครูนิเทศก์และครูอาสาสมัครในกลุ่มจะปฏิบัติงานภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าหน่วยพัฒนาและส่งเสริมฯ ชาวเขาที่รับผิดชอบพื้นที่ปฏิบัติการนั้น

การจัดการศึกษาในหมู่บ้าน มีลักษณะเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและผู้ใหญ่ ไม่มีการกำหนดเป็นชั้นเรียน ครูจะเป็นผู้ประสานและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการศึกษาในหลาย ๆ รูปแบบ การเรียนรู้ของผู้เรียนมิได้มาจากครูและห้องเรียนเท่านั้น แต่จะอาศัยแหล่งข้อมูลในหมู่บ้านและที่ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ศูนย์กลางของกิจกรรมและข่าวสารข้อมูล ตลอดจนเป็นที่ที่ชาวบ้านจะมาใช้บริการอนามัยเบื้องต้นจากครูด้วย ฉะนั้นเนื้อหาสาระของการศึกษาจะยึดหยุ่น เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความสนใจของแต่ละชุมชน

นอกจากนี้การจัดการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาายังเน้นการนำเอาความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นควบคู่ไปกับการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนให้ดีขึ้น การจัดการศึกษายึดชุมชนเป็นพื้นฐาน สนับสนุนให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาทุกอย่าง ตั้งแต่การสร้างศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในหมู่บ้าน ซ่อมแซมเมื่อศูนย์ชำรุดเสียหาย จนถึงมีส่วนในการประเมินผลการจบหลักสูตรของผู้เรียนในหมู่บ้าน ชาวบ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านจะให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับเวลาเรียนของผู้เรียนในหมู่บ้านของตนและประเมินผลการทำงานของครูเป็นระยะ ๆ ในรูปของการประชุมร่วมกัน ระหว่างครู เจ้าหน้าที่ของรัฐในหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้าน

ครูอาสาสมัครโครงการ ศศช.

เนื่องจากการทำงานเป็นครูอาสาสมัครโครงการ ศศช. เป็นงานที่ยากลำบาก จึงต้องอาศัยผู้ที่มีความเสียสละและมีความตั้งใจอยากทำงาน กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้กำหนดคุณลักษณะเฉพาะในการคัดเลือก และยังได้กำหนดคุณลักษณะที่จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ ได้แก่ เป็นชาวไทยภูเขา เป็นคนพื้นราบที่พูดภาษาชาวไทยภูเขาได้ มีประสบการณ์ด้านการสอน การพัฒนาชนบทหรือการทำงานร่วมกับชาวไทยภูเขา และมีภูมิลำเนาอยู่ในตำบล อำเภอ จังหวัดนั้น ทั้งนี้ ๑. ให้มีชื่อในสำเนาทะเบียนบ้านในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนขึ้นไป โดยมีหลักการที่มุ่งสนับสนุนให้ชาวไทยภูเขาไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และเป็นครูสอนชาวไทยภูเขาด้วยตนเองมากที่สุด

ครูนิเทศก์โครงการ ศศช.

นอกจากครูอาสาสมัครแล้วโครงการ ศศช. ยังได้กำหนดให้มีการคัดเลือกครูอาสาสมัครขึ้นมา 1 คน ให้ทำหน้าที่เป็นครูนิเทศก์กลุ่มหมู่บ้าน โดยได้กำหนดคุณลักษณะวิธีคัดเลือกและบทบาทของครูนิเทศก์ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมประชาสัมพันธ์, 2529 : 54 - 57)

คุณลักษณะของครูนิเทศก์โครงการ ศศช.

การคัดเลือกครูนิเทศก์มีคุณลักษณะที่เป็นเกณฑ์ดังนี้คือ การอุทิศตนต่อหน้าที่ การเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาชุมชน มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับงานการศึกษาหรือชุมชนอย่างน้อย 6 เดือน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ดี ไม่มีโรคประจำตัว นอกจากนี้ยังมียุทธศาสตร์ที่จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง มีจิตใจหนักแน่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเสียสละและมีความซื่อสัตย์สุจริต

ขั้นตอนการคัดเลือกครูนิเทศก์โครงการ ศศช.

การคัดเลือกครูนิเทศก์โครงการ ศศช. มีขั้นตอนดังนี้

1. ศูนย์การศึกษาออกรังเรียนจังหวัด เสนอรายชื่อคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือก
ฯที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง ประกอบด้วยผู้ที่รับผิดชอบงานการศึกษาชาวไทยภูเขาของศูนย์การ
ศึกษาออกรังเรียนจังหวัด ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และ
หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่นั้น

2. กำหนดกฎเกณฑ์คุณลักษณะหรือแนวทางการให้คะแนนเพื่อคัดเลือก

3. กำหนดวันคัดเลือก

4. ประชุมครูเพื่อชี้แจงหลักการ จุดมุ่งหมายและวิธีการคัดเลือก

5. ประเมินผลครูทุกคนที่มีคุณลักษณะของครูนิเทศก์ตามที่ต้องการ

6. ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมี 2 กลุ่ม คือ

1) คณะครูอาสาสมัครของกลุ่มหมู่บ้าน

2) คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือก

7. กลุ่มครูอาสาสมัครลงคะแนนเลือกตั้งบุคคลที่เห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นครูนิเทศก์ขึ้น
มา 2 คน เพื่อเสนอให้คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือก พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมที่สุด
เป็นครูนิเทศก์

บทบาทของครูนิเทศก์โครงการ ศศช.

บทบาทของครูนิเทศก์โครงการ ศศช. มี 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. บทบาทด้านวิชาการ ประกอบด้วย

1) ติดตามประเมินผลและปรับปรุงการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา

เพื่อชุมชนในเขตภูเขา พ.ศ. 2524

1) ติดตามและปรับปรุงการจัดศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนหมู่บ้าน

- 3) ร่วมพัฒนาคุณภาพของครู เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) เป็นที่ปรึกษาร่วมแก้ปัญหาและให้คำแนะนำด้านการจัดการศึกษาแก่ครูในกลุ่ม
- 5) เป็นผู้เสนอแนะและเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลข่าวสารระหว่างครูกับฝ่าย

ต่าง ๆ

- 6) ร่วมประเมินผลการเรียนการสอนหลักสตรของผู้เรียน
 - 7) ร่วมประเมินและปรับปรุงมาตรฐานของการศึกษาของแต่ละหมู่บ้านในกลุ่ม
2. บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) ประสานงานให้งานธุรการในกลุ่มและการบริหารเป็นไปด้วยดี
- 3) จัดการประชุมประจำเดือนระหว่างครูในกลุ่มเจ้าหน้าที่พัฒนาและ

ส่งเคราะห์ข่าวเขาโดยสม่ำเสมอ เพื่อวางแผน ประเมินผลงาน วิเคราะห์ปัญหา เสริมคุณภาพการทำงานร่วมกัน

4) จัดทำรายงานการปฏิบัติงานของครู ครูนิเทศก์ รวมทั้งบันทึกต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายทั้งภายในและภายนอกกลุ่มหมู่บ้าน

5) รวบรวมแผนการดำเนินงานโครงการจากหมู่บ้านต่าง ๆ เสนอผู้บริหารตามลำดับขั้น

วาระการเป็นครูนิเทศก์โครงการ ศสช.

วาระการเป็นครูนิเทศก์โครงการ ศสช. มีระยะเวลา 2 ปี เมื่อหมดวาระแล้วครูนิเทศก์ก็จะถูกประเมินผลการทำงานจากครูในกลุ่ม และคณะกรรมการประเมินผล ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ก็ต้องมีการคัดเลือกครูนิเทศก์คนใหม่ และในระหว่างการทำงานหากครูจำนวน 2 ใน 3 มีความเห็นว่าควรมีการคัดเลือกครูนิเทศก์คนใหม่ ครูนิเทศก์ที่ปฏิบัติงานอยู่ก็ต้องออกจากตำแหน่งไป หรือครูนิเทศก์จะพ้นจากตำแหน่งได้เมื่อขอลาออก หรือถูกย้าย หรือเสียชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน รูปแบบ กระบวนการ และวิธีการนิเทศการศึกษาได้เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย จากลักษณะที่เป็นการตรวจสั่งการ มาเป็นลักษณะการร่วมมือ การแนะนำ ช่วยเหลือระหว่างผู้นิเทศกับครู เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาความสามารถและพฤติกรรมการสอนด้วยตนเอง อันจะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยรวม ซึ่งงานที่นี้ผู้วิจัยได้รวบรวมสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาดังนี้

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาวาดังนี้

สาราช บัวศรี (2504 : 68) ได้ให้ความหมายว่าการนิเทศการศึกษาคือ การช่วยเหลือ ดูแล และตรวจตรา แนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมและเกื้อกูล เพื่อทำงานวิชาการและธุรการในโรงเรียนหรือแต่ละสายงานเกิดผลดี เป็นการแนะนำโดยแท้ และเป็นความช่วยเหลืออย่างเปิดเผย

ชารี มณีศรี (2521 : 1) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่าเป็นความพยายามอย่างหนึ่งๆ หลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาจึงไม่มีข้อจำกัดแน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านการศึกษา จุดมุ่งหมาย และแนวทางการศึกษาแต่ละยุคแต่ละสมัย

สังัด อุหรานันท์ (2527 : 4) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาในเชิงปฏิบัติการ (Operational Definition) ว่าหมายถึงกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

วาล์ (Wile. 1967 : 10) ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา คือ การช่วยเหลือให้สภาพการเรียนการสอนได้พัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาดังกล่าว พอสรุปได้ว่าหมายถึงกิจกรรมที่มุ่งนิเทศการศึกษาจะให้บริการทางการศึกษา เพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การปฏิบัติงานใด ๆ จะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้ได้ผลว่าจะทำอะไรก่อนหลัง ทำอย่างไร การนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นงานที่สำคัญต่อการศึกษาก็เช่นกัน ย่อมมีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กำหนดความมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษาไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

สจ๊วต อุทรานันท์ (2527 : 4 - 5) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่ได้จัดดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้น กล่าวคือ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น
2. เพื่อพัฒนางานให้ดีขึ้น กล่าวคือ เมื่อเกิดการนิเทศแล้วปัญหาจากการปฏิบัติงานจะมีน้อยที่สุด และผลที่ได้รับต้องมีคุณภาพสูงสุด
3. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หมายถึง การนิเทศที่ติดต่อประสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานให้ลดความขัดแย้งให้น้อยที่สุด
4. เพื่อการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน นั่นคือ เป็นการสร้างความมั่นใจ ความสุข มีกำลังใจในการทำงานนั่นเอง

บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and Justman. 1952 : 406) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำในวิชาชีพ ความก้าวหน้าของครู การสอนของครู และนำทางให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครูกับชุมชน

กิวินน์ (Gwynn. 1974 : 27 - 31) ให้ความเห็นว่าจุดมุ่งหมายหลักของการนิเทศการศึกษา คือ

1. ช่วยเหลือครูให้เข้าใจได้มากขึ้น
2. ช่วยพัฒนาครูที่เกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อน
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหาและเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน
4. เพื่อช่วยครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
5. สร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้แก่ครู โดยการนำเอาความสามารถพิเศษและประสบการณ์ของเขามาใช้ให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อช่วยครูรู้จักวิธีประเมินผลการเรียนของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
7. กระตุ้นให้ครูรู้จักประเมินผลงานตนเอง
8. ช่วยให้ครูมีความรู้สึกว่าได้ผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. กระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าใจกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียนและนักเรียน จากแนวคิดดังกล่าว หอสมุดได้ว่าการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครูหรือบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

บทบาทของผู้นิเทศการศึกษา

ในการปฏิบัติงานแต่ละตำแหน่งนั้น บทบาทย่อมแตกต่างกันไปตามที่สังคมหรือองค์กรกำหนด ครูนิเทศก์โครงการ ศสช. เป็นบทบาทที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษานิเทศการเฉพาะ แต่ก็ต้องอาศัยแนวทางและหลักการของการนิเทศการศึกษาทั่วไปด้วย เกี่ยวกับ

บทบาทงานนิเทศก์ เช่นกัน ซึ่งงานหัวข้อนี้ได้นำเสนอบทบาทของผู้นิเทศการศึกษาตามความเห็น
ของนักการศึกษา มีดังนี้

วินัย เกษมเศรษฐ (2521 : 107 - 109) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นิเทศก์การ
ศึกษาว่าอย่างน้อยจะต้องมีดังต่อไปนี้ *

1. เป็นผู้นำของกลุ่มบุคคล
2. เป็นผู้ประสานงาน
3. เป็นผู้อำนวยความสะดวก
4. เป็นผู้บริหารงานทางปรึกษาหารือ
5. เป็นผู้พัฒนาและผู้ชี้หลักสูตรในระดับท้องถิ่น
6. เป็นผู้สร้างขวัญและส่งเสริมให้มีความมอญงงามในอาชีพ

สุภาพร ราชกรกิจ (2516 : 76) ได้กล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้นิเทศก์
การศึกษาไว้ว่า

1. วางแผนร่วมกับครู ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม เพื่อพัฒนานโยบาย
การศึกษา ร่วมงานโครงการ ดำเนินงานให้บรรลุผลโดยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำ ช่วย
ขจัดปัญหาของครูแต่ละคน
2. ร่วมมือด้านบริหาร ช่วยในการตัดสินใจดำเนินการ และแนะแนวทางการจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา
3. จัดให้มีการประชุมปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูแสวงหาวิธีการ
ใหม่ ๆ และนำมาปรับปรุงวิธีสอน
4. จัดพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน โดยช่วยคณะครูตั้งวัตถุประสงค์ของการสอนทุกวิชา
และเลือกประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้เด็ก
5. จัดการเกี่ยวกับการสาธิตวิธีสอน และการใช้อุปกรณ์การสอน การซื้อหนังสือ
แบบเรียน รวมถึงเอกสารทางวิชาการ
6. ช่วยประสานงานทุกฝ่าย และจัดหาความสะดวกต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน

7. มีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลการศึกษา รวมทั้งวิจัยโครงการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา

มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาไว้ดังนี้

สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน และคนอื่น ๆ (2526 : 183) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศของโครงการ ศสช. พบว่าครูนิเทศก์ทำหน้าที่ด้านการประสานงานได้ดี ส่วนการปฏิบัติงานนิเทศด้านการเรียนการสอนนั้นครูนิเทศก์ยังไม่มีความมั่นใจ ยังขาดระบบการปฏิบัติงาน ขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน และยังมีได้มีการปฏิบัติงานนิเทศด้านการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องมากนัก

วีระ จำนงค์ (2528) ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู ศสช. จังหวัดน่าน ได้เสนอแนะว่าควรมีการอบรมครูด้านวิชาชีพ โดยเฉพาะวิชาเกษตรกรรมและสาธารณสุข มูลฐาน ควรจัดสวัสดิการครูให้มากกว่าที่เป็นอยู่ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบควรออกนิเทศตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูมีขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงาน

ประไพ อุดมทัศน์ย์ (2528 : 135 - 136) ศึกษาเรื่องบทบาทและหน้าที่ของครู ศสช. จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดลำปาง พบว่าครูจะปฏิบัติงานในหมู่บ้านได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ ปัจจัยด้านบริหารและวิชาการ ได้แก่ การนิเทศติดตามผลและการประเมินผล การปฏิบัติงาน และความไม่เข้าใจของหน่วยงานอื่นที่มีต่อครูอาสาสมัคร ทำให้ครูไม่ได้รับการยกย่องเท่าที่ควร ปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนตัว ได้แก่ สถานภาพการเป็นลูกจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทนที่ได้รับล่าช้า จึงทำให้ขวัญและกำลังใจของครูไม่ดี

ประไพ อุดมทัศน์ย์ (2530 : 97 - 98) ศึกษาเรื่องเงื่อนไขทางสังคมและคุณสมบัติส่วนตัวกับการปฏิบัติงานของครู ศสช. จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ครูนิเทศก์ปฏิบัติงานทางด้านวิชาการได้ไม่ดีพอ เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านคุณสมบัติ ทำให้ขาดความพร้อมและความมั่นใจงาน

นี้เทศด้านวิชาการ แต่จะทำงานได้ดีในด้านประสานงาน ส่วนการนี้เทศจากเจ้าหน้าที่ระดับ
อำเภอและระดับจังหวัดมีน้อย

รุ่งโรจน์ ตรงสกุล (2530 : 124 - 125) ศึกษาเรื่องเงื่อนไขทางสังคมและ
คุณสมบัติส่วนตัวกับการปฏิบัติงานของครู ศศช. จังหวัดเชียงราย พบว่าการปฏิบัติงานของครู
นี้เทศก์ส่วนใหญ่จะเน้นหนักในด้านพัฒนาและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในหมู่บ้านมากกว่าการนี้เทศ
งานด้านวิชาการ หรือด้านการจัดกิจกรรมการศึกษา และการนี้เทศติดตามผลการปฏิบัติงานของ
เจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ เป็นได้ทั้งปัจจัยเกื้อหนุนและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของครู

สุจิตรา วรกรศิริพัฒน์ (2530 : 107 - 108) ศึกษาเรื่องเงื่อนไขทางสังคม
และคุณสมบัติส่วนตัวกับการปฏิบัติงานของครู ศศช. จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การขาดการนี้เทศ
ติดตามผลอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ทำให้ครูขาดความกระตือรือร้น ขาดขวัญและกำลังใจ และ
ไม่สามารถแก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการจัดการบริการด้านการศึกษาได้

วิเลชา ลีสวรรณ์ (2532) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครู ศศช.
จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และยัง
ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าว รูปแบบในการอบรมให้ครูมีความรู้ความ
เข้าใจ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเท่าที่ผ่านมา ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก

มะลิ กุศลดิสมพันธ์ (2533) ศึกษาเรื่องขวัญในการทำงานของครู ศศช. ภาคเหนือ
พบว่า ครู ศศช. มีขวัญในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านความมั่นคงงานอาชีพและความ
ก้าวหน้า การมีส่วนร่วมในการบริหาร ความรู้สึกเป็นสมาชิก ความเชื่อมั่นและนับถือในตัวผู้บริหาร
สภาพการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในการทำงาน สถานภาพการได้รับการยอมรับ และมีขวัญใน
การทำงานอยู่ในระดับต่ำเพียงด้านเดียวคือ รายได้และสวัสดิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดที่รับผิดชอบโดยตรง หรือปฏิบัติหน้าที่ในโครงการ ศศช. ในเขตภาคเหนือ 9 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ พะเยา น่าน ตาก และแม่ฮ่องสอน ในปี พ.ศ. 2533 มีจำนวน 424 คน แยกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. ครูอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านชาวไทยภูเขา 280 หมู่บ้าน มีจำนวน 334 คน
2. ครูนิเทศก์โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ซึ่งมี 45 กลุ่มหมู่บ้าน มีครูนิเทศก์ประจำกลุ่มละ 1 คน มีจำนวนรวมทั้งสิ้นจำนวน 45 คน
3. เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในโครงการ ศศช. ใน 9 จังหวัด เฉลี่ยจังหวัดละ 5 คน มีจำนวนทั้งสิ้น 45 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกจากประชากรดังกล่าวข้างต้น โดยแบ่งประชากรออกเป็น 2 ส่วน และใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างต่างกัน ดังนี้

1. ครูอาสาสมัครและครูนิเทศก์ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 60 ของประชากรในแต่ละจังหวัด โดยวิธีการจับสลากจากบัญชีรายชื่อ ได้ครูอาสาสมัครเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน และครูนิเทศก์เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ใช้วิธีการเลือกโดยระบุผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ศศช. โดยตรงมาศูนย์ฯ ละ 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ 1 คน และหัวหน้างานหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ ศศช. 1 คน รวม 9 จังหวัด ได้เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ มาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและจังหวัด

จังหวัด	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	จนท. ศูนย์ฯ	ครู นิเทศก์	ครู อาสา	รวม	จนท. ศูนย์ฯ	ครู นิเทศก์	ครู อาสา	รวม
เชียงใหม่	5	16	127	148	3	9	77	89
เชียงราย	5	11	79	95	3	7	47	57
ลำปาง	5	2	11	18	3	1	7	11
ลำพูน	5	1	5	11	3	1	3	7
แพร่	5	1	7	13	3	1	4	8
พะเยา	5	1	8	14	3	1	5	9
น่าน	5	5	32	42	3	3	19	25
ตาก	5	2	12	19	3	1	7	11
แม่ฮ่องสอน	5	6	53	64	3	3	32	38
รวม	45	45	334	424	27	27	201	255

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามทัศนคติ เกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิทยากรผู้ตอบแบบสอบถามแสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์โครงการ ศคช. มีรายละเอียดดังนี้

ข้อที่	บทบาทของครูนิเทศก์	บทบาทที่เป็นจริง					บทบาทที่คาดหวัง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
00	ให้คำแนะนำแก่ครูงานการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น										
000	เข้าเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกต การเรียนการสอน										
	ฯลฯ										
	<u>บทบาทด้านประสานงานและ</u> <u>การจัดการ</u>										
0	ออกเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับ ชาวบ้าน										
00	ประสานงานการเชิญวิทยากรมาให้ความ รู้แก่ชาวบ้าน										
000	รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงาน ของแต่ละหมู่บ้าน										
	ฯลฯ										

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์

2. เกณฑ์การให้คะแนน ในการกำหนดน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกสำหรับแบบสอบถาม
ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักออกเป็น 5 ระดับ โดยเรียงจากมาก
ไปหาน้อย ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด หรือ คารปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก หรือ คารปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง หรือ คารปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย หรือ คารปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด หรือ คารปฏิบัติน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือสำหรับชิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูนิเทศก์ และสอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ครูนิเทศก์และครูอาสาสมัครของจังหวัดน่าน เชียงใหม่ และตาก เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม

3.2 นำข้อมูลในข้อ 3.1 มาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามตัวอย่างคำถามในข้อ 1

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจแก้ข้อความและสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม ให้ข้อความเข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจน และสะดวกสำหรับผู้ตอบ

3.4 นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ แล้วนำไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่าน 3 คน ครูนิเทศและครูอาสาสมัครศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ที่มาเข้ากลุ่มตัวอย่าง 27 คน รวม 30 คน แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น รดยชาติหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงเท่ากับ .973 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังเท่ากับ .967 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .970 นับว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาเอกชนอกรังเรียนจังหวัดทั้ง 9 จังหวัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างภายในจังหวัดนั้น ๆ
2. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับเจ้าหน้าที่ในข้อ 1 เพื่อแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในวันประชุมประจำเดือน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการประชุมทุกสิ้นเดือนหรือวันแรกของเดือน ณ ศูนย์การศึกษาเอกชนอกรังเรียนจังหวัด โดยได้แนบบัญชีรายชื่อระบุตัวต่อไปรษณีย์ เมื่อรวบรวมแบบสอบถามครบแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานได้จัดส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ แบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด 255 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาครบทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ซึ่งพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ
2. นำแบบสอบถามมาตรวจหาคะแนน นำคะแนนที่ได้กรอกลงในแบบบันทึกรหัสเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) คำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานคือค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนน แล้วทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยใช้ t-test
3. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดมาจำแนกออกตามเนื้อหา แล้วจัดเรียงลำดับตามความถี่ แล้วคำนวณค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติสำหรับการตรวจสอบเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) จากสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_1^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด

n แทน จำนวนของข้อแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 171)

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย จากสูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 59)

2.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากสูตรดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 64)

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในกรณีที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม จากสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการแจกแจงแบบ t-distribution

\bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1, n_2 แทน กลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 86)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งเป็น 7 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ทักษะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยส่วนรวม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยจำแนกตามตำแหน่ง

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยจำแนกตามเพศ

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยจำแนกตามประสบการณ์

ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยจำแนกตามพื้นฐานการศึกษา

ตอนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 255 คน แยกเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาชนบทจริงเรียนจังหวัด 27 คน ครูนิเทศก์ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา 27 คน และครูอาสาสมัครศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา 201 คน ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ข้อมูลส่วนตัว	จนท. ศูนย์ฯ		ครูนิเทศก์		ครูอาสาฯ		รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	27	100.00	27	100.00	201	100.00	255	100.00	
1	เพศ									
	1) ชาย	22	81.48	24	88.89	88	43.78	134	52.55	
	2) หญิง	5	18.52	3	11.11	113	56.22	121	47.45	
2	อายุ									
	1) 20-29 ปี	1	3.70	13	48.15	161	80.10	175	68.63	
	2) 30-39 ปี	13	48.15	14	51.85	38	18.90	65	25.49	
	3) 40-49 ปี	9	33.33	-	-	1	0.50	10	3.92	
	4) 50-59 ปี	4	14.82	-	-	-	-	4	1.57	
	5) ไม่ตอบ	-	-	-	-	1	0.50	1	0.39	
3	สถานภาพทางสมรส									
	1) โสด			(ข้อมูลไม่มาศึกษา กลุ่ม(เจ้าหน้าที่))	10	37.04	130	64.67	140	61.40
	2) แต่งงาน				17	62.96	67	33.33	84	36.85
	3) หย่าร้าง				-	-	4	2.00	4	1.75
4	ชั้นเพิ่มเติม									
	1) เป็นชาวไทยภูเขา			(ข้อมูลไม่มาศึกษา กลุ่ม(เจ้าหน้าที่))	-	-	12	5.97	12	5.26
	2) เป็นชาวไทยพื้นราบ				27	100.00	189	94.03	216	94.74
5	ชั้นฐานการศึกษา									
	5.1 มีวุฒิทางครู	27	100.00	18	66.67	108	53.73	153	60.00	
	1) ป.กศ.	-	-	-	-	6	2.98	6	2.35	
	2) ป.กศ.สูง	1	3.70	7	25.93	52	25.87	60	23.53	
	3) พ.ม.	-	-	-	-	5	2.49	5	1.96	
	4) ปริญญาตรี	17	62.97	11	40.74	45	22.39	73	28.63	
	5) สูงกว่าปริญญาตรี	9	33.33	-	-	-	-	9	3.53	
	5.2 ไม่มีวุฒิทางครู	-	-	9	33.33	93	46.27	102	40.00	
	1) ม.3, ม.5	-	-	-	-	28	13.93	28	10.98	
	2) ปวช.	-	-	5	18.53	17	8.46	22	8.63	
	3) ปวส., ปวท.	-	-	2	7.40	36	17.91	38	14.90	
	4) ปริญญาตรี	-	-	2	7.40	12	5.97	14	5.49	

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อมูลส่วนตัว	จนท. ศูนย์ฯ		ครูนิเทศก์		ครูอาสา		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6	<u>ระยะเวลาที่ทำงานในกรมการศึกษานอกโรงเรียน</u>								
	1) 0-5 ปี	5	18.52						
	2) 6-10 ปี	8	29.63	(ข้อนี้ไม่ได้อ้างกลุ่มครูนิเทศก์ และกลุ่มครูอาสา)					
	3) 11 ปีขึ้นไป	14	51.85						
7	<u>ระยะเวลาที่ทำงานในโครงการ ศสช.</u>								
	1) ค่ำกว่า 3 ปี	13	48.15	6	22.22	141	70.15	160	62.75
	2) ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป	14	51.85	21	77.78	60	29.85	95	37.25

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงในตาราง 2 สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มี 27 คน จำนวน 22 คน หรือร้อยละ 81.48 เป็นชาย ที่เหลือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18.52 เป็นหญิง ด้านอายุกลุ่มใหญ่ที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.15 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ด้านพื้นฐานการศึกษา เจ้าหน้าที่ทุกคนมีวุฒิทางครู ร้อยละ 62.97 จบปริญญา ร้อยละ 33.33 จบสูงกว่าปริญญาตรี มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 ที่จบระดับอนุปริญญาตรี ด้านประสบการณ์การทำงาน ร้อยละ 51.85 ทำงานในกรมการศึกษานอกโรงเรียนมานานกว่า 11 ปี ร้อยละ 29.63 ทำงานระหว่าง 6-10 ปี และที่เหลือร้อยละ 18.52 ทำงานน้อยกว่า 5 ปี ส่วนระยะเวลาที่ทำงานในโครงการ ศสช. นั้น ร้อยละ 51.85 ทำงานในโครงการนี้เกินกว่า 3 ปี ที่เหลือคิดเป็นร้อยละ 48.15 ทำงานในโครงการนี้น้อยกว่า 3 ปี
2. กลุ่มครูนิเทศก์ มี 27 คน จำนวน 24 คน หรือร้อยละ 88.89 เป็นชาย ที่เหลือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 เป็นหญิง ด้านอายุ ร้อยละ 51.85 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี นอกนั้นร้อยละ 48.15 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ด้านสถานภาพการสมรส ร้อยละ 62.96 แต่งงานแล้ว ที่เหลือร้อยละ 37.04 ยังโสด ด้านพื้นเพเดิมพบว่าทุกคนเป็นชาวไทยพื้นราบ ด้านพื้นฐานการศึกษา กลุ่มใหญ่ร้อยละ 66.67 มีวุฒิทางครู โดยจบปริญญาตรี 11 คน หรือร้อยละ 40.74

อีก 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25.93 จบระดับอนุปริญญา อีกส่วนหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.33 เป็นผู้ที่
 ไม่มีวุฒิต่างครุ ซึ่งมีดังนี้คือ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18.53 จบระดับ ปวช. จำนวน 2 คน
 คิดเป็นร้อยละ 7.40 จบระดับอนุปริญญา และที่เหลืออีก 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 เช่นกัน
 จบปริญญาตรี ด้านระยะเวลาที่ทำงานในโครงการ ศสช. นั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.78 ทำงาน
 ในโครงการนี้เกินกว่า 3 ปี ที่เหลือคิดเป็นร้อยละ 22.22 ทำงานน้อยกว่า 3 ปี

3. กลุ่มครูอาสาสมัคร มี 201 คน ร้อยละ 56.22 เป็นหญิง ที่เหลือคิดเป็นร้อยละ
 43.78 เป็นชาย ด้านอายุ กลุ่มใหญ่ที่สุดคิดเป็นร้อยละ 80.10 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ
 18.90 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ที่มีอายุเกิน 40 ปี และ
 อีก 1 คน ไม่ตอบคำถามในข้อนี้ ด้านสถานภาพสมรส ร้อยละ 64.67 ยังโสด ร้อยละ 33.33
 แต่งงานแล้ว ที่เหลือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 หย่าร้าง ด้านพื้นเพเดิม กลุ่มใหญ่คิดเป็นร้อยละ
 94.03 เป็นชาวไทยพื้นราบ ที่เหลือ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.97 เป็นชาวไทยภูเขา ด้านพื้นฐาน
 การศึกษานั้น ครูอาสาสมัครร้อยละ 53.73 เป็นผู้ไม่มีวุฒิต่างครุ โดยจบระดับอนุปริญญา 57 คน
 คิดเป็นร้อยละ 28.36 จบปริญญาตรี 45 คน คิดเป็นร้อยละ 22.39 ที่เหลืออีก 6 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 2.98 จบต่ำกว่าระดับอนุปริญญา อีกส่วนหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 46.27 เป็นผู้ที่ไม่มีวุฒิต่างครุ
 โดยจบต่ำกว่าระดับอนุปริญญา 45 คน คิดเป็นร้อยละ 22.39 จบระดับอนุปริญญา 36 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 17.91 ที่เหลืออีก 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.97 จบปริญญาตรี ด้านระยะเวลาที่ทำงาน
 ในโครงการ ศสช. นั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.15 ทำงานในโครงการนี้มาต่ำกว่า 3 ปี ที่เหลือ
 คิดเป็นร้อยละ 29.85 ทำงานในโครงการนี้เกินกว่า 3 ปี

ตอนที่ 2 ทักษะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยส่วนรวม

ทักษะของเจ้าหน้าที่ ครูนิเทศก์ และครูอาสาสมัคร ที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่
 คาดหวังของครูนิเทศก์ที่นำเสนอในตอนนี้ แบ่ง เป็น 2 ส่วนดังนี้

- 2.1 ทักษะต่อบทบาทของครูนิเทศก์ทางด้านวิชาการ
- 2.2 ทักษะต่อบทบาทของครูนิเทศก์ทางด้านประสานงานและการจัดการ

บทบาทของครุฑนิเทศน์แต่ละด้านข้างต้น แยกเป็น 2 ลักษณะคือ บทบาทที่เป็นจริงและ บทบาทที่คาดหวัง

สำหรับค่าสถิติที่นำเสนอในตอนนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบ แต่ละข้อ โดยรวมทักษะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเข้าด้วยกัน เพื่อให้เห็นค่าเฉลี่ยของทักษะโดย ส่วนรวมก่อนที่จะนำไปเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มในตอนต่อไป

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ที่นำเสนอในตอนนี้ มีความหมายดังนี้

1.00-1.80 หมายความว่า ครุฑนิเทศน์ปฏิบัติจริงหรือการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

1.81-2.60 หมายความว่า ครุฑนิเทศน์ปฏิบัติจริงหรือการปฏิบัติในระดับน้อย

2.61-3.40 หมายความว่า ครุฑนิเทศน์ปฏิบัติจริงหรือการปฏิบัติในระดับปานกลาง

3.41-4.20 หมายความว่า ครุฑนิเทศน์ปฏิบัติจริงหรือการปฏิบัติในระดับมาก

4.21-5.00 หมายความว่า ครุฑนิเทศน์ปฏิบัติจริงหรือการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

เพื่อให้เห็นค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้แสดง เส้นกราฟประกอบใน

ตารางเดียวกัน

2.1 ทักษะต่อบทบาทของครุฑนิเทศน์ทางด้านวิชาการ

ทักษะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่มีต่อบทบาทของครุฑนิเทศน์ทางด้านวิชาการ ซึ่งแยก เป็นบทบาทที่เป็นจริง กับบทบาทที่คาดหวัง ได้นำเสนอในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ทางด้านวิชาการ

บทบาทด้านวิชาการ	บทบาทที่เป็นจริง		บทบาทที่คาดหวัง		ระดับทัศนะ				
	N = 255		N = 255		น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	5.00
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	1.80	2.60	3.40	4.20	5.00
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	3.24	0.85	4.17	0.73					
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	3.19	0.85	4.09	0.68					
3. แนะนำครูงานการทำหลักสูตรท้องถิ่น	3.09	0.94	4.14	0.73					
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	3.05	0.84	3.96	0.73					
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการเรียนหลักสูตร	3.35	0.96	4.17	0.69					
6. ติดตามและประเมินผลการจัดศูนย์การเรียน	3.24	0.84	4.04	0.75					
7. แนะนำเกี่ยวกับบริหารจัดการการเรียน	3.33	0.85	4.08	0.77					
8. แนะนำเกี่ยวกับบริหารทำและพัฒนาคู่มือ	2.95	0.88	4.00	0.75					
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	2.60	0.93	3.93	0.85					
10. ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	2.80	0.93	4.00	0.79					
11. ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.44	0.96	4.14	0.72					
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	3.36	0.87	4.13	0.74					
13. ร่วมกันครูสำรวจปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	2.89	0.85	4.00	0.72					
14. ร่วมกันครูวางแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	3.09	0.86	4.04	0.71					
15. ร่วมกันครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	2.99	0.89	3.95	0.72					
16. ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.98	0.87	4.01	0.71					
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	2.52	1.09	3.85	0.95					
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	2.69	0.92	3.89	0.85					
19. ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การตำลึและข้อดี	2.79	0.93	3.94	0.86					
20. ร่วมกันครูทำปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	3.28	1.02	4.06	0.77					
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	3.23	0.88	4.14	0.72					
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	3.15	0.82	4.08	0.73					
23. ตรวจสอบที่การผ่านวัดคุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน	3.21	0.86	4.16	0.71					
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	2.83	0.93	3.94	0.80					
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	2.75	1.00	3.99	0.89					
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	2.69	0.98	3.93	0.85					
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	3.39	0.81	4.15	0.71					
28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	3.09	0.92	4.05	0.76					

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเภทด้านวิชาการ	ประเภทที่เป็นจริง		ประเภทที่คาดหวัง		ระดับทักษะ				
	N = 255		N = 255		น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	1.80	2.60	3.40	4.20	5.00
29. ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	2.77	0.93	3.98	0.78					
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	2.87	0.93	4.00	0.79					
เฉลี่ย	3.03	0.61	4.03	0.55					

————— ประเภทที่เป็นจริง

----- ประเภทที่คาดหวัง

ค่าสถิติในตาราง 3 ซึ่งแสดงค่าเฉลี่ยของทักษะของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อบทบาทของครูนิเทศก์ในด้านวิชาการ โดยแยกเป็นบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง อธิบายได้ดังนี้

1. บทบาทที่เป็นจริง ค่าเฉลี่ยของทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทด้านวิชาการของครูนิเทศก์ รวมทุกข้อเท่ากับ 3.03 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จากคำถามทั้งหมด 30 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ระหว่าง 2.61-3.40) อยู่ 27 ข้อ ที่เหลือจะอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อคือ "แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่" ($\bar{X} = 2.60$) กับ "ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด" ($\bar{X} = 2.52$) และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อคือ "ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น" ($\bar{X} = 3.44$)

2. บทบาทที่คาดหวัง ค่าเฉลี่ยของทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทด้านวิชาการของครูนิเทศก์ โดยส่วนรวมเท่ากับ 4.03 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูนิเทศก์ควรทำบทบาทนั้น ๆ ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมาก นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างคาดหวังหรือต้องการให้ครูนิเทศก์มีบทบาทด้านวิชาการทั้ง 30 ข้อในระดับมาก

3. เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของบทบาทที่เป็นจริง เทียบกับค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวัง โดยดูจากแผนภูมิ จะเห็นว่าบทบาทที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงทุกข้อ

2.2 ทัศนะต่อบทบาทของครูนิเทศก์ด้านประสานงานและการจัดการ

ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อบทบาทของครูนิเทศก์ด้านประสานงาน และการจัดการ ซึ่งแยกเป็นบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง โดยนำเสนอในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ด้านประสานงานและการจัดการ

บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ	บทบาทที่เป็นจริง		บทบาทที่คาดหวัง		ระดับทัศน:				
	N = 255		N = 255		น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	5.00
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	1.80	2.60	3.40	4.20	5.00
31. เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน	3.52	0.95	4.31	0.67					
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	3.39	0.92	4.16	0.76					
33. ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น	3.41	0.90	4.25	0.73					
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	3.12	0.88	4.03	0.73					
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	2.70	1.02	3.92	0.90					
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	3.48	0.96	4.19	0.77					
37. ทำหนังสือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ	2.99	1.08	3.90	0.88					
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับครู	2.89	1.12	3.94	0.91					
39. ช่วยหากกลุ่มผู้เรียน	2.73	0.93	3.82	0.86					
40. ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาในท้องถิ่น	3.21	0.96	4.08	0.76					
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน	3.38	0.88	4.17	0.72					
42. ร่วมกันค้นหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	3.23	1.00	4.07	0.71					
43. จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	3.26	1.13	4.09	0.81					
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	3.36	0.94	4.09	0.72					
45. ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน	3.23	0.93	4.07	0.76					
46. ทำบัญชีควบคุมวัสดุ/ครุภัณฑ์ของกลุ่ม	3.26	0.95	3.99	0.78					
47. รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	3.24	0.96	4.07	0.74					
48. ให้ความสนใจการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร	3.40	0.88	4.11	0.72					

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ	บทบาทที่เป็นจริง		บทบาทที่คาดหวัง		ระดับทักษะ				
	N = 255		N = 255		น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	1.80	2.60	3.40	4.20	5.00
49. รายงานการกระทำความผิดของครูต่อผู้บริหาร	2.96	1.01	3.76	0.89					
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร	3.46	0.88	4.13	0.69					
เฉลี่ย	3.21	0.65	4.06	0.56					

————— บทบาทที่เป็นจริง
 - - - - - บทบาทที่คาดหวัง

ค่าเฉลี่ยในตาราง 4 ซึ่งแสดงค่าเฉลี่ยของทักษะของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อบทบาทของครูนิเทศก์ในด้านประสานงานและการจัดการ โดยแยกเป็นบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง อธิบายได้ดังนี้

1. บทบาทที่เป็นจริง ค่าเฉลี่ยของทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของครูนิเทศก์ในด้านประสานงานและการจัดการ รวมทุกข้อเท่ากับ 3.21 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากคำถามทั้งหมด 20 ข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61 - 3.40$) จำนวน 16 ข้อ ที่เหลือ 4 ข้ออยู่ในระดับมากคือ "เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน" ($\bar{X} = 3.52$) "ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น" ($\bar{X} = 3.41$) "ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ" ($\bar{X} = 3.48$) และ "เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร" ($\bar{X} = 3.46$)

2. บทบาทที่คาดหวัง ค่าเฉลี่ยของทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของครูนิเทศก์ในด้านประสานงานและการจัดการ โดยส่วนรวมเท่ากับ 4.06 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังว่าครูนิเทศก์ควรทำบทบาทนั้น ๆ ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากคำถามทั้งหมด 20 ข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41 - 4.20$) จำนวน 18 ข้อ ที่เหลือ 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดคือ "เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน" ($\bar{X} = 4.31$) กับ "ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น" ($\bar{X} = 4.25$)

3. เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของบทบาทที่เป็นจริงเทียบกับค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวัง โดยดูจากเส้นกราฟจะเห็นว่า บทบาทที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงทุกข้อ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยจำแนกตามตำแหน่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ที่จำแนกตามตำแหน่งคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด สุรินทร์และครูอาสาสมัคร ในการเปรียบเทียบได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทีละคู่ด้วย t-test

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 3 นี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย คือ

3.1 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริง และ

3.2 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง

ในแต่ละตอนได้แยกเป็น 2 ด้านคือ บทบาทด้านวิชาการกับบทบาทด้านประสานงานและการจัดการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูในเทศ์ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้นำเสนอในตาราง 5 ต่อไป

ตาราง 5 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่ม

ตัวอย่าง

บทบาทที่เป็นจริง	จนท. ศูนย์ฯ N = 27		ครูนิเทศก์ N = 27		ครูอาสา N = 201		การเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่ม		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	t _{1,2}	t _{1,3}	t _{2,3}
ด้านวิชาการ									
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	3.07	0.87	3.81	0.68	3.19	0.87	-3.47**	-0.64	3.57**
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	3.19	0.96	3.59	0.64	3.13	0.86	-1.84	0.28	2.67**
3. แนะนำครูในการทำหลักสูตรท้องถิ่น	2.85	0.86	3.74	0.76	3.03	0.98	-4.00**	-0.89	3.61**
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	3.11	0.70	3.85	0.53	2.93	0.90	-4.38**	1.00	7.62**
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการเรียนหลักสูตร	3.19	0.83	4.07	0.87	3.28	0.99	-3.82**	-0.47	3.99**
6. ติดตามและประเมินผลการจัดศูนย์การเรียนรู้	3.11	0.85	3.70	0.87	3.19	0.83	-2.54*	-0.46	3.00**
7. แนะนำเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้	3.15	0.91	3.89	0.70	3.28	0.86	-3.36**	-0.73	3.53**
8. แนะนำเกี่ยวกับการทำและพัฒนาสื่อ	2.63	0.84	3.52	0.89	2.92	0.89	-3.77**	-1.61	3.29**
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	2.52	0.80	3.00	0.83	2.56	0.96	-2.16*	-0.20	2.28*
10. ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	2.74	1.06	3.30	0.91	2.74	0.91	-2.06*	0.02	2.99**
11. ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.41	0.93	3.81	0.88	3.39	0.98	-1.65	0.07	2.12*
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	3.48	0.85	3.81	0.79	3.28	0.88	-1.50	1.10	2.98**
13. ร่วมกับครูสำรวจปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	2.85	0.82	3.52	0.64	2.81	0.88	-3.33**	0.26	4.05**
14. ร่วมกับครูวางแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	2.93	0.73	3.59	0.80	3.04	0.88	-3.21**	-0.67	3.07**
15. ร่วมกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	2.78	0.80	3.56	0.70	2.94	0.93	-3.80**	-0.84	3.33**
16. ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.89	0.80	3.52	0.75	2.92	0.90	-2.98**	-0.15	3.33**
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	2.67	1.21	3.22	1.01	2.41	1.08	-1.83	1.13	3.67**
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	2.52	0.80	3.11	0.89	2.66	0.94	-2.57*	-0.75	2.24*
19. ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การฝึกสอนและวิจัยสื่อ	2.67	0.78	3.00	1.11	2.78	0.92	-1.27	-0.62	1.13
20. ร่วมกับครูทำปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	3.22	1.09	3.81	0.79	3.22	1.04	-2.30*	-0.01	2.85**
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	3.19	0.68	3.74	0.59	3.17	0.94	-3.19**	0.06	4.29**
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	2.89	0.80	3.59	0.64	3.12	0.85	-3.58**	-1.33	2.78**
23. ตรวจสอบที่การผ่านวัตถุประสงค์ที่เป็นปัจจุบัน	2.93	0.83	3.96	0.52	3.15	0.91	-5.50**	-1.21	6.87**
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	2.89	0.97	3.30	1.07	2.76	0.90	-1.46	0.71	2.85**
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	2.74	1.02	3.37	1.08	2.67	0.99	-2.20*	0.34	3.42**
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	2.41	1.08	2.96	1.06	2.69	0.96	-1.91	-1.43	1.37
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	3.22	0.85	4.04	0.65	3.32	0.83	-3.97**	-0.56	4.32**

ตาราง 5 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	จนท. ศูนย์ N = 27		ครูนิเทศก์ N = 27		ครูอาสา N = 201		การเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่ม		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	$t_{1,2}$	$t_{1,3}$	$t_{2,3}$
	28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	2.67	0.73	3.70	0.95	3.06	0.94	-4.48**	-2.12
29. ร่วมกับครูประเมินภาคเรียนการศึกษาของหมู่บ้าน	2.44	0.89	3.19	1.00	2.76	0.92	-2.87**	-1.69	2.23*
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	2.56	0.85	3.41	0.89	2.84	0.94	-3.61**	-1.50	2.97**
เฉลี่ยด้านวิชาการ	2.89	0.58	3.55	0.49	2.97	0.63	-4.49**	-0.62	4.64**
ด้านประสานงานและการจัดการ									
31. เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน	3.52	0.75	4.22	0.64	3.43	1.02	-3.70**	0.45	5.57**
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	3.48	0.64	3.96	0.76	3.30	0.98	-2.52*	1.26	3.36**
33. ประชาสัมพันธ์งานของครูที่ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น	3.41	0.84	4.07	0.78	3.32	0.92	-3.01**	0.48	4.07**
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	2.81	0.83	3.63	0.69	3.09	0.91	-3.92**	-1.49	2.98**
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	2.67	0.92	3.15	1.06	2.64	1.03	-1.78	0.14	2.41*
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	3.48	0.75	4.19	0.74	3.38	1.02	-3.47**	0.51	5.08**
37. ทำหนังสือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ	2.63	1.04	3.30	0.99	3.00	1.10	-2.41*	-1.66	1.33
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู	2.70	1.10	3.00	1.24	2.90	1.10	-0.93	-0.87	0.43
39. ช่วยหากผู้เรียน	2.85	0.91	3.15	0.86	2.66	0.94	-1.23	1.02	2.58**
40. ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนนอกห้องเรียน	3.19	0.83	3.93	0.83	3.11	0.99	-3.27**	0.36	4.09**
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันทำเนืองงาน	3.30	0.87	4.15	0.66	3.29	0.91	-4.05**	0.04	4.72**
42. ร่วมกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	3.19	1.04	3.81	0.62	3.16	1.05	-2.70**	0.12	4.66**
43. จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	3.37	1.31	3.48	1.28	3.22	1.09	-0.32	0.66	1.15
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	3.26	0.98	3.74	0.86	3.32	0.95	-1.92	-0.30	2.20*
45. ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน	3.07	1.11	3.33	1.07	3.24	0.89	-0.87	-0.90	0.48
46. ทำบัญชีความคืบหน้า/ครูที่ของกลุ่ม	3.00	1.00	3.93	0.87	3.20	0.95	-3.62**	-1.04	3.74**
47. รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	2.95	1.16	3.89	0.80	3.19	0.96	-3.41**	-1.15	3.60**
48. ำให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร	3.15	1.13	3.89	0.75	3.37	0.87	-2.83**	-1.21	2.92**
49. รายงานการกระทำคามผิดของครูต่อผู้บริหาร	2.07	1.07	2.63	1.21	3.12	0.97	-1.78	-5.20**	-2.39*
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร	3.15	1.17	3.96	1.06	3.44	0.82	-2.69**	-1.27	2.97**
เฉลี่ยด้านประสานงานและการจัดการ	3.06	0.61	3.67	0.51	3.16	0.67	-3.94**	-0.79	3.76**

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี t-test 9 ตาราง 5 อธิบายได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนะของเจ้าหน้าที่กับของครูนิเทศก์

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนะของเจ้าหน้าที่และทัศนะของครูนิเทศก์มาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) จำนวน 28 ข้อ และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) จำนวน 8 ข้อ มีที่ไม่พบความแตกต่างเพียง 14 ข้อ

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 36 ข้อนั้น ทุกข้อแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูนิเทศก์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า ตัวครูนิเทศก์เห็นว่าตนเองปฏิบัติบทบาทใน 36 ข้อนั้น มากกว่าที่เจ้าหน้าที่มองเห็นหรือรับรู้

สำหรับข้อที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีเพียง 14 ข้อ หมายความว่า บทบาทที่เจ้าหน้าที่รับรู้กับที่ครูนิเทศก์รับรู้ มีความสอดคล้องกันหรือเห็นตรงกัน ได้แก่ บทบาทต่อไปนี้คือ

1) บทบาทด้านวิชาการ มี 7 ข้อคือ

- ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน
- ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด
- ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตและการใช้สื่อ
- ร่วมประเมินผลการเรียน
- มีเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม

2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มี 7 ข้อคือ

- ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน
- จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู
- ช่วยหากกลุ่มผู้เรียน
- จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน
- ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน

- ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน
- รายงานการกระทำผิดของครูค้ำมือบริหาร

2. เปรียบเทียบทัศนะของเจ้าหน้าที่กับของครูอาสาสมัคร

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนะของเจ้าหน้าที่และทัศนะของครูอาสาสมัครมาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) เพียงข้อเดียวคือข้อ 49 "รายงานการกระทำผิดของครูค้ำมือบริหาร" ($t = -5.20$) แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูอาสาสมัครสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าครูอาสาสมัครเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทงานชื่อนี้มากกว่าที่เจ้าหน้าที่มองเห็นหรือรับรู้

สำหรับข้อที่ไม่แตกต่างกันจำนวน 49 ข้อนั้น หมายความว่า บทบาทของครูนิเทศก์ที่เจ้าหน้าที่รับรู้กับที่ครูอาสาสมัครรับรู้ มีความสอดคล้องกันหรือเห็นตรงกัน

3. เปรียบเทียบทัศนะของครูนิเทศก์กับของครูอาสาสมัคร

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนะของครูนิเทศก์ และทัศนะของครูอาสาสมัครมาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) จำนวน 37 ข้อ และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) จำนวน 7 ข้อ ที่ไม่พบความแตกต่างมีเพียง 6 ข้อ

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 44 ข้อนั้น มีจำนวน 43 ข้อ ที่แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูนิเทศก์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูอาสาสมัคร ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าตัวครูนิเทศก์เห็นว่าตนเองปฏิบัติบทบาทงาน 43 ข้อนั้น มากกว่าที่ครูอาสาสมัครมองเห็นหรือรับรู้ ส่วนข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอีก 1 ข้อนั้น คือ ข้อ 49 ที่แสดงค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูอาสาสมัครสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูนิเทศก์ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าครูอาสาสมัครเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทงานชื่อนี้มากกว่าที่ครูนิเทศก์มีความเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทของตนเอง

สำหรับข้อที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีเพียง 6 ข้อนั้น หมายความว่าบทบาทที่ครูนิเทศก์ปฏิบัติกับที่ครูอาสาสมัครรับรู้มีความสอดคล้องกันหรือเห็นตรงกัน ได้แก่ บทบาทต่อไปนี้คือ

1) บทบาทด้านวิชาการ มี 2 ข้อคือ

- ๑) ศึกษามีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การฝึกผลิตและวิจัย
- ๒) มีเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม

2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มี 4 ข้อคือ

- ทำหนังสือโต้ตอบกับหน่วยงานต่าง ๆ
- จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู
- จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน
- ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน

3.2 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังของครู
นิเทศก์ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้นำเสนอในตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่ม
ตัวอย่าง

บทบาทที่คาดหวัง	จนท. ศูนย์ฯ N = 27		ครูนิเทศก์ N = 27		ครูอาสา N = 201		การเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่ม		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	$t_{1,2}$	$t_{1,3}$	$t_{2,2}$
	ด้านวิชาการ								
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	4.19	0.62	4.56	0.58	4.12	0.77	-2.27*	0.39	2.79**
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	4.15	0.60	4.41	0.64	4.04	0.69	-1.54	0.74	2.59**
3. แนะนำครูงานการทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.22	0.70	4.33	0.68	4.11	0.74	-0.59	0.72	1.46
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	4.15	0.66	4.37	0.69	3.88	0.74	-1.21	1.81	3.28**
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน	4.30	0.61	4.44	0.64	4.12	0.71	-0.87	1.20	2.23*
6. ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	4.15	0.77	4.33	0.62	3.98	0.76	-0.97	1.10	2.33*
7. แนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	4.15	0.60	4.30	0.91	4.04	0.77	-0.70	0.67	1.56
8. แนะนำเกี่ยวกับการทำและพัฒนาลือ	4.07	0.83	4.37	0.49	3.94	0.77	-1.60	0.84	3.94**
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	4.04	0.81	4.00	0.78	3.91	0.87	0.17	0.71	0.51
10. ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	4.26	0.59	4.15	0.77	3.95	0.82	0.59	1.90	1.19
11. ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4.15	0.53	4.56	0.51	4.08	0.77	-2.88**	0.55	4.22**
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	4.33	0.55	4.22	0.75	4.09	0.76	0.62	1.60	0.85
13. ร่วมกับครูสำรวจปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	4.07	0.62	4.33	0.55	3.95	0.76	-1.63	0.85	2.57*
14. ร่วมกับครูวางแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	4.07	0.68	4.37	0.56	3.99	0.74	-1.75	0.56	2.56*
15. ร่วมกับครูช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา	3.93	0.47	4.22	0.70	3.92	0.75	-1.82	0.05	1.98*
16. ช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน	4.00	0.62	4.33	0.62	3.97	0.73	-1.97	0.24	2.50*
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	3.81	0.92	4.15	0.60	3.82	1.00	-1.57	-0.01	2.45*
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	3.85	0.60	4.19	0.79	3.85	0.89	-1.75	0.01	1.85
19. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การฝึกและวิชาชีพ	4.00	0.68	4.11	0.70	3.91	0.90	-0.59	0.50	1.12
20. ร่วมกับครูทำบัญชีปฏิบัติงานตลอดปี	4.22	0.64	4.44	0.51	3.99	0.82	-1.41	1.42	4.01**
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	4.07	0.47	4.37	0.74	4.12	0.75	-1.75	-0.48	1.61
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	4.07	0.68	4.30	0.67	4.05	0.75	-1.22	0.13	1.59
23. ตรวจบันทึกการผ่านวัดผลประเมินผลให้เป็นปัจจุบัน	4.15	0.72	4.52	0.58	4.11	0.72	-2.09*	0.23	2.79**
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	3.85	0.86	4.22	0.70	3.91	0.81	-1.73	-0.35	1.90
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	4.07	0.87	4.26	0.90	3.94	0.89	-0.77	0.76	1.77
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	3.85	0.91	4.19	0.83	3.90	0.85	-1.41	-0.28	1.64
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	4.37	0.56	4.52	0.58	4.07	0.75	-0.95	2.00*	2.98**

ตาราง 6 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	จนท. ศูนย์ฯ N = 27		ครูนิเทศก์ N = 27		ครูอาสา N = 201		การเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่ม		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	t _{1,2}	t _{1,3}	t _{2,3}
28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.00	0.73	4.44	0.58	4.00	0.79	-2.47*	-0.03	2.79**
29. ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	4.00	0.92	4.22	0.64	3.94	0.78	-1.03	0.40	1.83
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน เฉลี่ยด้านวิชาการ	4.04	0.76	4.22	0.70	3.97	0.81	-0.93	0.40	1.54
	4.09	0.46	4.31	0.43	3.99	0.58	-1.87	0.83	2.80**
<u>ด้านประสานงานและการจัดการ</u>									
31. เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน	4.52	0.64	4.59	0.57	4.25	0.69	-0.45	1.88	2.43*
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	4.26	0.71	4.59	0.57	4.09	0.79	-1.90	1.03	3.16**
33. ประสานสัมพันธ์งานของครูกับชาวบ้าน เข้าใจ มากยิ่งขึ้น	4.41	0.64	4.56	0.64	4.19	0.75	-0.85	1.41	2.38*
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	3.96	0.59	4.33	0.62	4.00	0.76	2.25*	-0.24	2.18*
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	3.96	0.90	4.26	0.81	3.87	0.91	-1.27	0.49	2.10*
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	4.22	0.70	4.59	0.57	4.13	0.80	-2.13*	0.54	3.70**
37. ทำหนังสือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ	3.63	0.88	3.96	1.06	3.93	0.86	-1.26	-1.71	0.18
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ครู	3.44	1.05	4.07	0.96	3.99	0.88	-2.30*	-2.93**	0.49
39. ช่วยหากกลุ่มผู้เรียน	3.93	0.78	3.85	0.82	3.80	0.87	0.34	0.71	0.29
40. ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา นอกรางเรียน	4.19	0.62	4.48	0.58	4.01	0.80	-1.81	1.07	2.94**
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน	4.22	0.51	4.56	0.51	4.11	0.78	-2.42*	0.96	3.95**
42. ร่วมกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	4.15	0.53	4.33	0.55	4.02	0.75	-1.25	1.11	2.08*
43. จัดประชุมครูกับ เจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	4.15	0.72	4.30	0.78	4.06	0.83	-0.73	0.50	1.37
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการ ดำเนินงาน	4.26	0.59	4.26	0.59	4.05	0.75	0.00	1.40	1.40
45. ร่วมกันประเมินผลการทำงานประจำเดือน	4.22	0.58	4.19	0.62	4.03	0.80	0.23	1.50	0.94
46. ทำบัญชีควบคุมวัสดุ/ครุภัณฑ์ของกลุ่ม	3.93	0.87	4.41	0.57	3.94	0.80	-2.40*	-0.09	3.77**
47. ร่วมประเมินผลและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	4.22	0.70	4.48	0.51	4.00	0.78	-1.56	1.83	4.24**
48. ร่วมคิดเพิ่มเติมการปฏิบัติงานของครูสอนบริหาร	4.30	0.61	4.41	0.64	4.05	0.75	-0.66	1.63	2.36*
49. รายงานการกระทำคามดีของครูสอนบริหาร	3.81	0.96	3.74	1.02	3.75	0.86	0.27	0.38	-0.03
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มสอนบริหาร เฉลี่ยด้านประสานงานและการจัดการ	4.26	0.65	4.52	0.58	4.06	0.71	-1.54	1.34	3.16**
	4.10	0.44	4.32	0.39	4.02	0.60	-1.94	0.70	3.53**

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี t-test ในตาราง 6 อธิบายได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนะของเจ้าหน้าที่กับของครูนิเทศก์

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนะของเจ้าหน้าที่และทัศนะของครูนิเทศก์มาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) เพียง 1 ข้อ และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) จำนวน 8 ข้อ มีที่ไม่ว่าแตกต่างกันอยู่มากถึง 41 ข้อ

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 9 ข้อนั้น ทุกข้อแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูนิเทศก์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของเจ้าหน้าที่ ซึ่งกล่าวได้ว่า ครูนิเทศก์เองคาดหวังในการปฏิบัติบทบาททั้ง 9 ข้อนั้น สูงกว่าความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ บทบาท 9 ข้อนั้น มีดังนี้

1) บทบาทด้านวิชาการ มี 4 ข้อคือ

- แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร
- ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- ตรวจสอบทิศทางการผ่านวัตถุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน
- ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน

2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มี 5 ข้อคือ

- ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน
- ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ
- จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู
- ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน
- ทำบัญชีควบคุมวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่ม

สำหรับข้อที่ไม่ว่าแตกต่างกันจำนวน 41 ข้อนั้น หมายความว่า บทบาทของครูนิเทศก์ตามความคาดหวังของเจ้าหน้าที่และของครูนิเทศก์ มีความสอดคล้องกันหรือคาดหวังตรงกัน

2. เปรียบเทียบทัศนะของเจ้าหน้าที่กับของครูอาสาสมัคร

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนะของเจ้าหน้าที่และทัศนะของครูอาสาสมัครมาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) เพียง 1 ข้อ คือข้อ 38 "จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู" ($t = -2.93$) แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยทัศนะ

ของครูอาสาสมัครสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า ครูอาสาสมัครต้องการหรือคาดหวังไว้ว่า ครูนิเทศก์ควรจะมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนมากกว่าที่เจ้าหน้าที่คาดหวังไว้ และยังพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) อีก 1 ข้อ คือ ข้อ 27 "คิดถามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู" ($t = 2.00$) แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยทัศนะของเจ้าหน้าที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูอาสาสมัคร ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่ต้องการหรือมีความคาดหวังว่าครูนิเทศก์จะมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนมากกว่าที่ครูอาสาสมัครคาดหวังไว้

สำหรับข้อที่ไม่แตกต่างกันจำนวน 48 ข้อ นั้น หมายความว่า บทบาทครูนิเทศก์ที่เจ้าหน้าที่คาดหวังไว้กับที่ครูอาสาสมัครคาดหวังไว้ มีความสอดคล้องกันหรือเห็นตรงกัน

3. เปรียบเทียบทัศนะของครูนิเทศก์กับของครูอาสาสมัคร

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนะของครูนิเทศก์และทัศนะของครูอาสาสมัครมาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) จำนวน 16 ข้อ และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) จำนวน 13 ข้อ มีที่ไม่พบความแตกต่างถึงระดับนัยสำคัญ จำนวน 21 ข้อ

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมด 29 ข้อ นั้น ทุกข้อแสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูนิเทศก์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของครูอาสาสมัคร ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าตัวครูนิเทศก์มีความคาดหวังหรือต้องการปฏิบัติบทบาทใน 29 ข้อ นั้น มากกว่าที่ครูอาสาสมัครคาดหวังไว้

สำหรับข้อที่ไม่แตกต่างกันจำนวน 21 ข้อ นั้น หมายความว่า บทบาทที่ครูนิเทศก์คาดหวังกับที่ครูอาสาสมัครคาดหวัง มีความสอดคล้องกันหรือเห็นตรงกันได้แก่บทบาทต่อไปนี้ คือ

- 1) บทบาทด้านวิชาการ มี 14 ข้อ ได้แก่
 - แนะนำครูในการทำหลักสูตรท้องถิ่น
 - แนะนำเกี่ยวกับการจัดทำศูนย์การเรียนรู้
 - แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ
 - ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ
 - แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน
 - เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู

- ให้นักครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตและใช้สื่อ
 - แจ้งให้นักครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
 - แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล
 - ร่วมประเมินผลการเรียน
 - ร่วมประเมินผลภาระงานหลักสูตร
 - มีเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม
 - ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน
 - ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน
- 2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มี 7 ข้อ
- ทำหนังสือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ
 - จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู
 - ช่วยหากกลุ่มผู้เรียน
 - จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน
 - ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
 - ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน
 - รายงานการกระทำคามผิดของครูต่อผู้บริหาร

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยจำแนกตามเพศ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง ในการเปรียบเทียบได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t-test

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 4 นี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย คือ

- 4.1 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริง
- 4.2 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง

งานแต่ละตอนแยกเป็น 2 ด้านคือ บทบาทด้านวิชาการ และบทบาทด้านประสานงานและ
การจัดการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงของ
ครูนิเทศก์ เมื่อจำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้นำเสนอบรรจุตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อ
จำแนกตามเพศ

บทบาทที่เป็นจริง	ชาย N = 134		หญิง N = 121		t
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
<u>ด้านวิชาการ</u>					
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	3.33	0.88	3.15	0.86	1.64
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	3.36	0.85	3.00	0.83	3.40**
3. แนะนำครูงานการทำหลักสูตรท้องถิ่น	3.22	0.93	2.93	1.00	2.39**
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	3.24	0.83	2.83	0.92	3.69**
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการเรียนหลักสูตร	3.48	0.93	3.21	1.03	2.13*
6. ติดตามและประเมินผลการจัดศูนย์การเรียน	3.38	0.76	3.07	0.91	2.89**
7. แนะนำเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียน	3.46	0.80	3.18	0.92	2.60**
8. แนะนำเกี่ยวกับการทำและพัฒนาสื่อ	3.06	0.87	2.83	0.93	2.00*
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	2.78	0.92	2.40	0.93	3.34**

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	ชาย		หญิง		t
	N = 134		N = 121		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
10. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	3.03	0.93	2.54	0.90	4.31**
11. ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.64	0.86	3.21	1.03	3.56**
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	3.53	0.79	3.17	0.94	3.29**
13. ร่วมกับครูสำรวจปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	3.13	0.79	2.62	0.90	4.80**
14. ร่วมกับครูวางแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	3.27	0.82	2.89	0.89	3.52**
15. ร่วมกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	3.12	0.84	2.83	0.98	2.50*
16. ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.16	0.82	2.77	0.92	3.62**
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	2.78	1.13	2.24	1.03	4.00**
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	2.83	0.92	2.55	0.92	2.45**
19. ให้อำนาจครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตและใช้สื่อ	2.96	0.90	2.61	0.93	3.00**
20. ร่วมกับครูทำปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	3.45	0.94	3.11	1.10	2.66**
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	2.27	0.91	3.20	0.89	0.62
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	3.26	0.79	3.02	0.89	2.34*
23. ตรวจสอบทิศทางการผ่านวัตถุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน	3.34	0.84	3.07	0.96	2.46*
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	3.01	0.92	2.63	0.92	3.28**
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	2.90	1.00	2.59	1.01	2.50*
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	2.83	0.95	2.54	1.00	2.38*
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	3.54	0.78	3.21	0.88	3.10**

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	ชาย		หญิง		t
	N = 134		N = 121		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	3.22	0.90	2.95	0.98	2.25*
29. ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	2.92	0.92	2.61	0.93	2.64**
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	3.00	0.89	2.73	0.98	2.33*
เฉลี่ยด้านวิชาการ	3.18	0.58	2.86	0.65	4.24**
<u>ด้านประสานงานและการจัดการ</u>					
31. เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน	3.75	0.88	3.27	1.04	3.93**
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	3.54	0.88	3.27	0.99	2.74**
33. ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น	3.58	0.86	3.21	0.96	3.22**
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	3.24	0.85	2.98	0.93	2.29*
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	2.83	1.07	2.55	0.98	2.20*
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	3.69	0.85	3.24	1.10	3.61**
37. ทำหนังสือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ	3.07	1.08	2.91	1.10	1.16
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู	2.99	1.13	2.78	1.10	1.54
39. ช่วยหากกลุ่มผู้เรียน	2.93	0.93	2.50	0.90	3.75**
40. ช่วยชาวบ้านร่วมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา นอกรักรเรียน	3.42	0.92	2.98	1.00	3.67**
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน	3.49	0.90	3.26	0.94	2.06*
42. ร่วมกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	3.43	0.93	3.01	1.08	3.37**

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	ชาย		หญิง		t
	N = 134		N = 121		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
43. จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	3.43	1.05	3.08	1.19	2.44*
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	3.54	0.89	3.16	0.98	3.26**
45. ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน	3.39	0.91	3.07	0.94	2.78**
46. ทำบัญชีควบคุมวัสดุ/ครุภัณฑ์ของกลุ่ม	3.43	0.91	3.07	1.01	2.92**
47. รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	3.47	0.90	2.99	1.03	3.96**
48. ให้ความสำคัญเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร	3.50	0.87	3.30	0.94	1.79
49. รายงานการกระทำความผิดของครูต่อผู้บริหาร	2.90	1.10	3.02	1.02	-0.85
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร	3.57	0.95	3.36	0.85	1.87
เฉลี่ยด้านประสานงานและการจัดการ	3.36	0.62	3.05	0.67	3.84**

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี t-test ในตาราง 7 อธิบายได้ดังนี้

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) จำนวน 30 ข้อ และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) จำนวน 13 ข้อ ที่ไม่พบความแตกต่างถึงระดับนัยสำคัญมีเพียง 7 ข้อ

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 43 ข้อนั้น ทุกข้อแสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเพศชายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทงาน 43 ข้อนั้น มากกว่าที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมองเห็นหรือรับรู้

สำหรับข้อที่ไม่พบความแตกต่างถึงระดับนัยสำคัญซึ่งมีเพียง 7 ข้อ ซึ่งหมายความว่า บทบาทที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายรับรู้กับที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงรับรู้ มีความสอดคล้องกันหรือเห็นตรงกัน ได้แก่ บทบาทดังต่อไปนี้

- 1) บทบาทด้านวิชาการ มี 2 ข้อคือ
 - แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร
 - แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
- 2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มี 5 ข้อคือ
 - ทำหนังสือโต้ตอบกับหน่วยงานต่าง ๆ
 - จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู
 - ให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร
 - รายงานการกระทำความผิดของครูต่อผู้บริหาร
 - เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร

4.2 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนี้เทศก์ เมื่อจำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้นำเสนอในตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามเพศ

บทบาทที่คาดหวัง	ชาย		หญิง		t
	N = 134		N = 121		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
ด้านวิชาการ					
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	4.22	0.73	4.13	0.77	0.89
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	4.13	0.69	4.06	0.68	0.81
3. แนะนำครูในการทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.19	0.68	4.10	0.78	1.04
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	4.00	0.76	3.91	0.73	0.97
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการایشหลักสูตร	4.16	0.67	4.19	0.72	-0.30
6. ติดตามและประเมินผลการจัดศูนย์การเรียน	4.07	0.80	3.99	0.71	0.79
7. แนะนำเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียน	4.13	0.76	4.02	0.78	1.13
8. แนะนำเกี่ยวกับการทำและพัฒนาสื่อ	4.03	0.75	3.96	0.78	0.82
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	3.90	0.82	3.97	0.89	-0.60
10. ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	3.97	0.79	4.04	0.80	-0.71
11. ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4.18	0.68	4.10	0.80	0.86
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	4.14	0.69	4.12	0.80	0.28
13. ร่วมกับครูสำรวจปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	4.07	0.71	3.93	0.76	1.55
14. ร่วมกับครูวางแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	4.10	0.67	3.98	0.78	1.34
15. ร่วมกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	3.99	0.65	3.92	0.80	0.74
16. ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.10	0.69	3.91	0.73	2.11*

ตาราง 8 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	ชาย		หญิง		t
	N = 134		N = 121		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	3.90	0.91	3.79	1.02	0.91
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	3.92	0.87	3.85	0.85	0.62
19. แจ้งครูที่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตและใช้สื่อ	4.00	0.77	3.88	0.95	1.14
20. ร่วมกับครูทำปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	4.14	0.73	3.98	0.84	1.70
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	4.13	0.71	4.17	0.75	-0.42
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	4.09	0.72	4.07	0.76	0.16
23. ตรวจสอบที่กการผ่านวัตถุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน	4.19	0.74	4.13	0.70	0.60
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	3.96	0.83	3.91	0.80	0.53
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	4.04	0.89	3.93	0.90	1.00
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	3.90	0.84	3.95	0.87	-0.44
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	4.22	0.69	4.07	0.77	1.77
28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.09	0.76	4.01	0.79	0.84
29. ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	4.01	0.74	3.93	0.83	0.75
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	4.05	0.76	3.95	0.84	1.02
เฉลี่ยด้านวิชาการ	4.07	0.54	3.99	0.59	0.99

ตาราง 8 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	ชาย		หญิง		t
	N = 134		N = 121		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
<u>ด้านประสานงานและการจัดการ</u>					
31. เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน	4.40	0.66	4.23	0.70	1.92
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	4.27	0.77	4.05	0.77	2.27*
33. ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.37	0.66	4.12	0.80	2.70**
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	4.13	0.68	3.93	0.79	2.20*
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	4.02	0.85	3.81	0.96	1.88
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	4.34	0.66	4.03	0.87	3.12**
37. ทำหนังสือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ	3.96	0.84	3.84	0.93	1.01
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู	4.00	0.93	3.87	0.91	1.15
39. ช่วยหากลุ่มผู้เรียน	3.86	0.83	3.78	0.88	0.76
40. ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	4.21	0.69	3.94	0.83	2.77**
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน	4.28	0.66	4.05	0.81	2.53*
42. ร่วมกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	4.17	0.66	3.95	0.77	2.47*
43. จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	4.20	0.73	3.98	0.89	2.13*
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	4.19	0.70	3.99	0.74	2.17*
45. ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน	4.14	0.71	3.99	0.82	1.57
46. ทำบัญชีควบคุมวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่ม	4.01	0.80	3.96	0.80	0.56

ตาราง 8 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	ชาย		หญิง		t
	N = 134		N = 121		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
47. รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	4.16	0.73	3.99	0.78	1.74
48. ให้อำนาจคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร	4.20	0.69	4.02	0.77	2.02*
49. รายงานการกระทำความผิดของครูต่อผู้บริหาร	3.79	0.92	3.71	0.85	0.72
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร	4.20	0.73	4.06	0.68	1.62
เฉลี่ยด้านประสานงานและการจัดการ	4.14	0.53	3.97	0.60	2.54*

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี t-test ในตาราง 8 อธิบายได้ดังนี้

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทีละคะแนนของกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) จำนวน 3 ข้อ และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) จำนวน 8 ข้อ ที่ไม่แตกต่างถึงระดับนัยสำคัญ มีจำนวน 39 ข้อ

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 11 ข้อนั้น ทุกข้อแสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของทีละคะแนนของกลุ่มตัวอย่างเพศชายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทีละคะแนนของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความต้องการหรือคาดหวังว่าครูนิเทศก์ควรปฏิบัติบทบาท 11 ข้อนั้นมากกว่าความต้องการหรือคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ได้แก่บทบาทดังต่อไปนี้

- 1) บทบาทด้านวิชาการ มี 1 ข้อคือ
 - ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มี 10 ข้อคือ

- ร่วมประชุมกับชาวบ้าน
- ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น
- ช่วยครูประเมินความต้องการของท้องถิ่น
- ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ
- ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน
- ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน
- ร่วมมือกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน
- จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน
- ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
- ให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร

สำหรับข้อที่ไม่แตกต่างกันจำนวน 39 ข้อนั้น หมายความว่า บทบาทของครูนิเทศก์ในกลุ่มตัวอย่างเพศชายต้องการกับที่เพศหญิงต้องการ มีความสอดคล้องกันหรือคาดหวังตรงกัน

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยจำแนกตามประสบการณ์

งานโครงการ ศศช.

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่จำแนกตามประสบการณ์งานโครงการ ศศช. คือ ต่ำกว่า 3 ปี กับ 3 ปีขึ้นไป งานการเปรียบเทียบได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t-test

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 5 นี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อยคือ

- 5.1 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริง และ
- 5.2 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง

งานแต่ละตอนได้แยกเป็น 2 ด้าน คือ บทบาทด้านวิชาการ และบทบาทด้านประสานงาน และการจัดการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในโครงการ ศสช. เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในโครงการ ศสช. ต่ำกว่า 3 ปี กับ 3 ปีขึ้นไป โดยได้นำเสนอจาดตาราง 9 ต่อไปนี้

ตาราง 9 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในโครงการ ศสช. ต่างกัน

บทบาทที่เป็นจริง	ต่ำกว่า 3 ปี		3 ปีขึ้นไป		t
	N = 160		N = 95		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
<u>ด้านวิชาการ</u>					
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	3.16	0.85	3.39	0.90	-2.07*
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	3.12	0.89	3.31	0.79	-1.68
3. แนะนำครูในการทำหลักสูตรท้องถิ่น	3.04	0.98	3.17	0.98	-1.04
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	3.01	0.89	3.12	0.90	-0.94
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการเรียนหลักสูตร	3.31	1.00	3.43	0.98	-0.98
6. ติดตามและประเมินผลการจัดศูนย์การเรียน	3.16	0.81	3.36	0.91	-1.78
7. แนะนำเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียน	3.27	0.87	3.43	0.87	-1.45
8. แนะนำเกี่ยวกับการทำและพัฒนาสื่อ	2.92	0.93	3.01	0.86	-0.78
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	2.63	0.96	2.55	0.91	0.69
10. ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	2.75	0.93	2.87	0.96	-1.01
11. ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.31	0.96	3.66	0.95	-2.88**

ตาราง 9 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	ต่ำกว่า 3 ปี		3 ปีขึ้นไป		t
	N = 160		N = 95		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	3.30	0.88	3.46	0.89	-1.43
13. ร่วมกับครูสำรวจปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	2.86	0.83	2.94	0.95	-0.71
14. ร่วมกับครูวางแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	3.03	0.87	3.20	0.87	-1.55
15. ร่วมกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	2.89	0.89	3.14	0.94	-2.06*
16. ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.94	0.86	3.03	0.94	-0.76
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	2.44	1.03	2.66	1.24	-1.52
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	2.69	0.87	2.71	1.03	-0.15
19. ำให้ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตและวิชาชีพ	2.78	0.89	2.81	0.99	-0.24
20. ร่วมกับครูทำปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	3.23	1.03	3.39	1.02	-1.23
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	3.20	0.92	3.29	0.87	-0.81
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	3.11	0.81	3.21	0.90	-0.96
23. ตรวจสอบที่กการผ่านวัตถุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน	3.15	0.86	3.32	0.97	-1.42
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	2.74	0.89	2.98	1.01	-1.99*
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	2.64	0.99	2.95	1.04	-2.37*
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	2.70	0.97	2.67	1.02	0.21
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	3.27	0.81	3.58	0.86	-2.88**
28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	3.04	0.93	3.17	0.99	-1.01

ตาราง 9 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	ต่ำกว่า 3 ปี		3 ปีขึ้นไป		t
	N = 160		N = 95		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
29. ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	2.81	0.87	2.72	1.04	0.75
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	2.81	0.89	2.98	1.01	-1.42
เฉลี่ยคำนวณวิชาการ	2.98	0.62	3.12	0.66	-1.72
<u>ด้านประสานงานและการจัดการ</u>					
31. เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน	3.45	0.96	3.64	1.03	-1.51
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	3.33	0.92	3.49	1.00	-1.33
33. ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น	3.35	0.89	3.51	0.98	-1.30
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	3.05	0.88	3.23	0.93	-1.57
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	2.69	1.00	2.71	1.09	-0.13
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	3.39	0.97	3.62	1.03	-1.81
37. ทำหนังสือโต้ตอบกับหน่วยงานต่าง ๆ	2.94	1.08	3.08	1.10	-1.04
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู	2.87	1.09	2.93	1.16	-0.40
39. ช่วยหากลุ่มพี่เรียน	2.68	0.92	2.81	0.96	-1.07
40. ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา นอกรักรเรียน	3.13	0.96	3.34	1.02	-1.62
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน	3.28	0.89	3.55	0.95	-2.25*
42. ร่วมกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	3.14	1.01	3.39	1.03	-1.91
43. จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	3.16	1.13	3.43	1.12	-1.84

ตาราง 9 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	ต่ำกว่า 3 ปี		3 ปีขึ้นไป		t
	N = 160		N = 95		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	3.24	1.93	3.55	0.95	-2.50*
45. ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน	3.15	0.91	3.38	0.96	-1.90
46. ทำบัญชีควบคุมวัสดุ/ครุภัณฑ์ของกลุ่ม	3.16	0.95	3.43	1.00	-2.20*
47. รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	3.09	1.00	3.49	0.93	-3.18**
48. ำห้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร	3.20	0.85	3.58	0.97	-2.39*
49. รายงานการกระทำคามผิดของครูต่อผู้บริหาร	3.04	0.97	2.81	1.18	1.71
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร	3.36	0.87	3.64	0.94	-2.40*
เฉลี่ยด้านประสานงานและการจัดการ	3.14	0.64	3.33	0.67	-2.23*

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี t-test ในตาราง 9 อธิบายได้ดังนี้

เมื่อนำค่าเฉลี่ยแต่ละของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีประสภารณ์โครงการ ศศช. ต่ำกว่า 3 ปี กับ 3 ปีขึ้นไป มาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (**) จำนวน 3 ข้อ และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) จำนวน 9 ข้อ มีที่ไม่แตกต่างกันถึงระดับนัยสำคัญจำนวน 38 ข้อ

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 12 ข้อนั้น ทุกข้อแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสภารณ์โครงการ ศศช. 3 ปีขึ้นไป สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสภารณ์โครงการ ศศช. ต่ำกว่า 3 ปี ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี

ประสบการณ์ 3 ปีขึ้นไป เห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาท 12 ข้อ นั้น มากกว่าที่กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 3 ปี มองเห็นหรือรับรู้ ได้แก่บทบาทดังต่อไปนี้

- 1) บทบาทด้านวิชาการ มี 6 ข้อคือ
 - แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร
 - ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 - ร่วมมือกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา
 - ร่วมประเมินผลการเรียน
 - ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร
 - ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู
- 2) บทบาทด้านประสานงานและการจัด มี 6 ข้อคือ
 - ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน
 - ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
 - ทำบัญชีควบคุมวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่ม
 - รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม
 - ให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร
 - เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร

สำหรับข้อที่นำมาแตกต่างกันถึงระดับนัยสำคัญ จำนวน 38 ข้อนั้น หมายความว่า บทบาทของครูนิเทศก์ที่กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 3 ปี มองเห็นหรือรับรู้ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ 3 ปีขึ้นไป มองเห็นหรือรับรู้ มีความสอดคล้องกันหรือเห็นตรงกัน

5.2 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในโครงการ ศสช. เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในโครงการ ศสช. ต่ำกว่า 3 ปี กับ 3 ปีขึ้นไป ได้นำเสนอในตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในโครงการ ศสช. ต่างกัน

บทบาทที่คาดหวัง	ต่ำกว่า 3 ปี		3 ปีขึ้นไป		t
	N = 160		N = 95		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
ด้านวิชาการ					
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	4.12	0.76	4.27	0.74	-1.60
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	4.09	0.68	4.09	0.69	-0.01
3. แนะนำครูด้านการทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.10	0.73	4.23	0.72	-1.40
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	3.98	0.70	3.91	0.81	0.85
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการวิจัยหลักสูตร	4.17	0.69	4.19	0.70	-0.23
6. ติดตามและประเมินผลการจัดศูนย์การเรียน	4.01	0.72	4.07	0.82	-0.69
7. แนะนำเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียน	4.04	0.76	4.15	0.79	-1.04
8. แนะนำเกี่ยวกับการทำและพัฒนาสื่อ	4.00	0.78	4.00	0.74	0.10
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	3.91	0.86	3.97	0.84	-0.50
10. ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	3.95	0.82	4.09	0.75	-1.41
11. ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4.09	0.75	4.22	0.72	-1.33
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	4.14	0.75	4.12	0.74	0.22
13. ร่วมกันตรวจสอบปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	3.98	0.72	4.03	0.75	-0.53
14. ร่วมกันตรวจสอบแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	4.00	0.70	4.11	0.77	-1.12
15. ร่วมกันครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	3.96	0.68	3.94	0.80	0.27
16. ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.98	0.69	4.05	0.76	-0.77

ตาราง 10 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	ต่ำกว่า 3 ปี		3 ปีขึ้นไป		t
	N = 160		N = 95		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	3.83	0.93	3.89	1.02	-0.56
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	3.83	0.83	3.91	0.91	-1.33
19. ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตและวิชาชีพ	3.93	0.84	3.96	0.89	-0.24
20. ร่วมกับครูทำปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	4.06	0.80	4.06	0.77	-0.01
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	4.12	0.71	4.19	0.75	-0.75
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	4.01	0.72	4.20	0.74	-1.98*
23. ตรวจสอบที่การผ่านวัตถุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน	4.11	0.72	4.24	0.71	-1.40
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	3.91	0.71	3.98	0.96	-0.59
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	3.94	0.83	4.05	0.99	-0.90
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	3.95	0.76	3.88	1.00	0.55
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	4.09	0.71	4.24	0.77	-1.57
28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.04	0.77	4.07	0.79	-0.36
29. ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	4.01	0.72	3.92	0.88	0.84
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	4.03	0.72	3.97	0.92	0.82
เฉลี่ยด้านวิชาการ	4.01	0.53	4.07	0.61	-0.77

ตาราง 10 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	ต่ำกว่า 3 ปี		3 ปีขึ้นไป		t
	N = 160		N = 95		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
<u>ด้านประสานงานและการจัดการ</u>					
31. เยี่ยมเยียนทบทวนพูดคุยกับชาวบ้าน	4.30	0.68	4.35	0.70	-0.53
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	4.08	0.78	4.31	0.76	-2.25*
33. ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.24	0.75	4.28	0.72	-0.49
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	4.04	0.73	4.02	0.74	0.17
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	3.89	0.88	3.98	0.96	-0.78
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	4.17	0.76	4.23	0.81	-0.62
37. ทำหนังสือโต้ตอบกับหน่วยงานต่าง ๆ	3.92	0.86	3.87	0.93	0.39
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู	3.93	0.90	3.96	0.96	-0.28
39. ช่วยหากลุ่มผู้เรียน	3.83	0.84	3.81	0.88	0.13
40. ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา นอกรักรเรียน	4.06	0.78	4.12	0.76	-0.53
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน	4.14	0.77	4.23	0.69	-0.98
42. ร่วมกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	4.01	0.71	4.17	0.72	-1.74
43. จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	4.06	0.76	4.16	0.90	-0.90
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	4.04	0.73	4.19	0.69	-1.63
45. ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน	4.06	0.77	4.08	0.75	-0.22
46. ทำบัญชีควบคุมวัสดุ/ครุภัณฑ์ของกลุ่ม	3.97	0.76	4.02	0.88	-0.50
47. รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	4.04	0.78	4.15	0.71	-1.12

ตาราง 10 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	ต่ำกว่า 3 ปี		3 ปีขึ้นไป		t
	N = 160		N = 95		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
48. ให้ความสำคัญเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร	4.06	0.75	4.20	0.71	-1.62
49. รายงานการกระทำผิดของครูต่อผู้บริหาร	3.78	0.78	3.71	1.04	0.62
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร	4.11	0.69	4.18	0.74	-0.79
เฉลี่ยด้านประสานงานและการจัดการ	4.04	0.56	4.10	0.59	-0.89

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี t-test ในตาราง 10 อธิบายได้ดังนี้

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่มีประสบการณ์ในโครงการ ศสช. ต่ำกว่า 3 ปี กับ 3 ปีขึ้นไป มาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) จำนวน 2 ข้อ นอกนั้นพบว่าไม่แตกต่างกันจำนวน 48 ข้อ

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 2 ข้อ แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ 3 ปีขึ้นไป สูงกว่าค่าเฉลี่ยทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 3 ปี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ 3 ปีขึ้นไป มีความต้องการหรือคาดหวังว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาท 2 ข้อนั้น มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 3 ปี ได้แก่ บทบาทต่อไปนี้

- 1) บทบาทด้านวิชาการ คือ แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล
- 2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ คือ ร่วมประชุมกับชาวบ้าน

สำหรับข้อที่ไม่แตกต่างกันจำนวน 48 ข้อนั้น หมายความว่าบทบาทของครูนิเทศก์ที่กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 3 ปี ต้องการกับที่กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ 3 ปีขึ้นไป ต้องการมีความสอดคล้องกันหรือคาดหวังตรงกัน

ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังโดยจำแนกตามพื้นฐานการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่จำแนกตามพื้นฐานการศึกษาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิต่างครุ กับไม่มีวุฒิต่างครุ ในการเปรียบเทียบได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t-test

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 6 นี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย คือ

6.1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริง และ

6.2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวัง

จนแต่ละตอนได้แยกเป็น 2 ด้านคือ บทบาทด้านวิชาการ และบทบาทด้านประสานงาน และการจัดการ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์ เมื่อจำแนกตามพื้นฐานการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีวุฒิต่างครุกับไม่มีวุฒิต่างครุ โดยนำเสนอในตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 เปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงของครูนิเทศก์ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานการศึกษาต่างกัน

บทบาทที่เป็นจริง	มีวุฒิทางครู		ไม่มีวุฒิทางครู		t
	N = 153		N = 102		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
<u>ด้านวิชาการ</u>					
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	3.25	0.88	3.24	0.88	0.12
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	3.18	0.85	3.21	0.87	-0.27
3. แนะนำครูในการทำหลักสูตรท้องถิ่น	3.05	0.97	3.14	0.99	-0.68
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	3.05	0.87	3.05	0.94	-0.03
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการเรียนหลักสูตร	3.35	0.98	3.36	1.01	-0.13
6. ติดตามและประเมินผลการจัดศูนย์การเรียน	3.18	0.88	3.31	0.81	-1.20
7. แนะนำเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียน	3.29	0.87	3.38	0.87	-0.79
8. แนะนำเกี่ยวกับการทำและพัฒนาสื่อ	2.92	0.89	3.01	0.93	-0.82
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	2.59	0.92	2.62	0.98	-0.24
10. ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	2.81	0.95	2.77	0.93	0.30
11. ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.54	0.95	3.29	0.99	1.96
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	3.46	0.84	3.22	0.93	2.16*
13. ร่วมกับครูสำรวจปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	2.93	0.84	2.81	0.93	1.08
14. ร่วมกับครูวางแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	3.12	0.84	3.05	0.93	0.62
15. ร่วมกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	2.97	0.89	3.00	0.97	-0.22
16. ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.99	0.86	2.95	0.94	0.37

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	มีวุฒิทางครู		ไม่มีวุฒิทางครู		t
	N = 153		N = 102		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	2.62	1.14	2.38	1.07	1.68
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	2.70	0.93	2.73	0.94	-0.44
19. ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตและวิชาชีพ	2.86	0.89	2.70	0.97	1.35
20. ร่วมกับครูทำปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	3.34	0.98	3.21	1.10	1.02
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	3.26	0.85	3.20	0.98	0.57
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	3.14	0.83	3.15	0.86	-0.03
23. ตรวจสอบที่กการผ่านวัตถุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน	3.25	0.87	3.15	0.96	0.93
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	2.95	0.92	2.65	0.94	2.53*
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	2.78	0.98	2.72	1.08	0.48
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	2.68	0.94	2.71	1.06	-0.21
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	3.35	0.85	3.44	0.84	-0.88
28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	3.07	0.91	3.13	1.01	-0.51
29. ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	2.76	0.93	2.78	0.95	-0.10
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	2.85	0.89	2.90	1.02	-0.43
เฉลี่ยด้านวิชาการ	3.04	0.63	3.01	0.65	0.42

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	มีผู้ติดตามครู		ไม่มีผู้ติดตามครู		t
	N = 153		N = 102		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
<u>ด้านประสานงานและการจัดการ</u>					
31. เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน	3.56	0.96	3.47	1.03	0.67
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	3.47	0.87	3.27	1.05	1.56
33. ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น	3.48	0.87	3.30	1.00	1.47
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	3.13	0.87	3.10	0.94	0.28
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	2.80	1.00	2.54	1.06	1.97*
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	3.49	0.93	3.45	1.11	0.30
37. ทำหนังสือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ	2.95	1.04	3.05	1.16	-0.68
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู	2.95	1.09	2.80	1.15	1.01
39. ช่วยหากกลุ่มผู้เรียน	2.79	0.90	2.64	0.98	1.29
40. ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน	3.23	0.96	3.18	1.03	0.41
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน	3.39	0.93	3.36	0.92	0.25
42. ร่วมกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	3.24	0.98	3.22	1.10	0.20
43. จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	3.37	1.09	3.11	1.18	1.79
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	3.37	0.91	3.33	1.01	0.32
45. ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน	3.25	0.95	3.21	0.92	0.41
46. ทำบัญชีควบคุมวัสดุ/ครุภัณฑ์ของกลุ่ม	3.25	0.97	3.27	0.99	-0.21

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทที่เป็นจริง	มีวุฒิทางครู		ไม่มีวุฒิทางครู		t
	N = 153		N = 102		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
47. รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	3.22	0.98	3.27	1.01	-0.41
48. ให้ความสำคัญเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร	3.35	0.86	3.49	0.97	-1.24
49. รายงานการกระทำความผิดของครูต่อผู้บริหาร	2.87	1.04	3.09	1.08	-1.62
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร	3.37	0.90	3.61	0.90	-2.04*
เฉลี่ยด้านประสานงานและการจัดการ	3.23	0.64	3.19	0.70	0.45

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี t-test ในตาราง 11 อธิบายได้ดังนี้

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางครูและไม่มีวุฒิทางครูมาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (*) จำนวน 4 ข้อ นอกนั้นพบว่าไม่แตกต่างถึงระดับนัยสำคัญจำนวน 46 ข้อ

ข้อที่ไม่แตกต่างกันจำนวน 46 ข้อนั้น หมายความว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางครูกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีวุฒิทางครู มีความสอดคล้องกันหรือเห็นตรงกัน

สำหรับข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งมีเพียง 4 ข้อนั้น มีจำนวน 3 ข้อที่ค่าเฉลี่ยของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางครูสูงกว่าของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีวุฒิทางครู ได้แก่บทบาทดังต่อไปนี้

1) บทบาทด้านวิชาการ มี 2 ข้อคือ

- แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน
- ร่วมประเมินผลการเรียน

2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการมี 1 ข้อคือ ประสานงานกับวิทยากร มาแจ้งให้
 ความรู้แก่ชาวบ้าน ส่วนอีก 1 ข้อนั้นค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีวิถีทางครูสูงกว่า
 ค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีวิถีทางครู ได้แก่ บทบาทด้านประสานงานและการจัดการคือ
 เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร

6.2 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวัง

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังของครู
 นี้เทศก์ เมื่อจำแนกตามพื้นฐานการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีวิถีทางครูกับที่ไม่มี
 วิถีทางครู โดยนำเสนอในตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 เปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวังของครูนี้เทศก์ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มี
 พื้นฐานการศึกษาต่างกัน

บทบาทที่คาดหวัง	มีวิถีทางครู		ไม่มีวิถีทางครู		t
	N = 153		N = 102		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
<u>ด้านวิชาการ</u>					
1. แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร	4.21	0.72	4.13	0.79	0.85
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	4.11	0.68	4.07	0.68	0.49
3. แนะนำครูในการทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.17	0.73	4.12	0.72	0.56
4. เข้าเยี่ยมชั้นเรียน	3.96	0.74	3.95	0.75	0.10
5. ประชุมคณะครูเพื่อแก้ปัญหาการเรียนหลักสูตร	4.24	0.71	4.09	0.66	1.66
6. ติดตามและประเมินผลการจัดศูนย์การเรียน	4.05	0.77	4.00	0.75	0.54

ตาราง 12 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	มีคุณทางครู		ไม่มีคุณทางครู		t
	N = 153		N = 102		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
7. แนะนำเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียน	4.11	0.73	4.04	0.83	0.73
8. แนะนำเกี่ยวกับการทำและพัฒนาสื่อ	3.96	0.76	4.06	0.77	-1.00
9. แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ	3.91	0.85	3.97	0.87	-0.57
10. ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ	4.05	0.79	3.94	0.81	1.03
11. ประชุมครู เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4.19	0.71	4.07	0.77	1.28
12. แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน	4.22	0.71	3.99	0.78	2.46*
13. ร่วมกับครูสำรวจปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน	4.02	0.74	3.97	0.72	0.52
14. ร่วมกับครูวางแผนแก้ปัญหาการจัดการศึกษา	4.10	0.71	3.95	0.75	1.59
15. ร่วมกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	4.01	0.67	3.86	0.80	1.63
16. ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.03	0.68	3.97	0.76	0.68
17. ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด	3.80	0.94	3.92	0.99	-0.90
18. เผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู	3.91	0.85	3.85	0.88	0.50
19. ให้อำนาจครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตและวัสดุสื่อ	3.99	0.81	3.87	0.92	1.05
20. ร่วมกับครูทำปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	4.07	0.79	4.06	0.78	0.06
21. แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	4.13	0.74	4.17	0.71	-0.39
22. แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล	4.09	0.75	4.07	0.72	0.24
23. ตรวจสอบที่กการผ่านวัตถุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน	4.19	0.75	4.12	0.66	0.78
24. ร่วมประเมินผลการเรียน	3.93	0.84	3.94	0.77	-0.06

ตาราง 12 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	มีผู้คิดทางครู		ไม่มีผู้คิดทางครู		t
	N = 153		N = 102		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
25. ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร	3.99	0.94	3.97	0.83	0.20
26. มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม	3.92	0.87	3.94	0.83	-0.24
27. ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู	4.16	0.78	4.14	0.66	0.21
28. ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.05	0.82	4.05	0.71	0.03
29. ร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	3.97	0.80	3.97	0.76	0.03
30. ร่วมกับครูปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน	4.01	0.81	4.00	0.78	0.06
เฉลี่ยด้านวิชาการ	4.05	0.55	4.01	0.59	0.60
<u>ด้านประสานงานและการจัดการ</u>					
31. เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน	4.41	0.70	4.19	0.64	2.53*
32. ร่วมประชุมกับชาวบ้าน	4.21	0.79	4.10	0.75	1.12
33. ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.27	0.75	4.22	0.73	0.52
34. ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน	4.01	0.73	4.06	0.74	-0.49
35. ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน	3.99	0.90	3.82	0.91	1.41
36. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	4.27	0.74	4.08	0.83	1.92
37. ทำหนังสือติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ	3.87	0.92	3.95	0.83	-0.72
38. จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู	3.94	0.90	3.94	0.95	-0.06
39. ช่วยหากกลุ่มผู้เรียน	3.86	0.82	3.75	0.91	0.99

ตาราง 12 (ต่อ)

บทบาทที่คาดหวัง	มีวุฒิทางครู		ไม่มีวุฒิทางครู		t
	N = 153		N = 102		
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
40. ช่วยชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียน	4.16	0.72	3.97	0.84	1.90
41. ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน	4.26	0.69	4.04	0.80	2.38*
42. ร่วมกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน	4.12	0.68	3.99	0.78	1.39
43. จัดประชุมครูกับเจ้าหน้าที่สนามประจำเดือน	4.16	0.82	4.00	0.81	1.57
44. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	4.14	0.72	4.03	0.72	1.17
45. ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานประจำเดือน	4.12	0.76	4.00	0.77	1.20
46. ทำบัญชีควบคุมวัสดุ/ครุภัณฑ์ของกลุ่ม	4.02	0.82	3.94	0.77	0.77
47. รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม	4.09	0.78	4.07	0.74	0.17
48. ให้อัปเดตเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร	4.12	0.73	4.10	0.75	0.28
49. รายงานการกระทำความผิดของครูต่อผู้บริหาร	3.78	0.91	3.72	0.86	0.55
50. เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร	4.14	0.71	4.13	0.71	0.11
เฉลี่ยด้านประสานงานและการจัดการ	4.10	0.55	4.00	0.59	1.25

ผลการทดสอบความแตกต่างโดยวิธี t-test ในตาราง 12 อธิบายได้ดังนี้

เมื่อนำค่าเฉลี่ยทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางครูและไม่มีวุฒิทางครูมาทดสอบความแตกต่างด้วย t-test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (*) เพียง 3 ข้อ นอกนั้นพบว่าไม่แตกต่างถึงระดับนัยสำคัญจำนวน 47 ข้อ

ข้อที่ไม่นับแตกต่างกันจำนวน 47 ข้อนั้น สามารถอธิบายได้ว่า บทบาทของครุניתเทศ์ที่กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางครูต้องการหรือคาดหวัง กับของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีวุฒิทางครูต้องการหรือคาดหวัง มีความสอดคล้องกัน

สำหรับข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3 ข้อนั้น ทุกข้อแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางครูสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีวุฒิทางครู ได้แก่ บทบาทดังต่อไปนี้

- 1) บทบาทด้านวิชาการมี 1 ข้อคือ แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน
- 2) บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มี 2 ข้อคือ
 - เยี่ยมเยียนหอบะพุดคุยกับชาวบ้าน
 - ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน

ตอนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในตอนที่ท้ายของแบบสอบถามในด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทของครุניתเทศ์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จำแนกได้เป็น 3 ส่วนดังนี้

- 7.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทอื่น ๆ ที่ครุניתเทศ์ควรทำ
- 7.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครุניתเทศ์
- 7.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำให้ความสนับสนุนในการปฏิบัติงานของครุניתเทศ์

รายละเอียดทั้ง 3 ส่วนได้รวบรวมนำเสนอในรูปแบบของตารางก็คือ จำนวนของคำตอบในแต่ละประเด็นนั้น ๆ ดังต่อไปนี้

7.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทอื่น ๆ ที่ครูนิเทศก์ควรทำ

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับบทบาทของครูนิเทศก์นอกเหนือจากที่ระบุในแบบสอบถาม แยกได้ 16 ประการ ได้นำเสนอเรียงตามลำดับความถี่ ดังแสดงในตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของครูนิเทศก์

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1	บทบาทที่มีอยู่เพียงพอแล้ว แต่ขอให้ปฏิบัติอย่างจริงจัง	42	18.50
2	ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและ เอกชนอย่างจริงจังและให้ได้ผล	31	13.66
3	ให้ความช่วยเหลือแนะนำครูและผู้เรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ	23	10.13
4	แนะนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่ครู	19	8.37
5	ให้เวลาในการนิเทศแต่ละจุดให้มากขึ้น	18	7.93
6	เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู	16	7.05
7	มีส่วนร่วมในการประชุมกรรมการหมู่บ้านและสภาตำบล	16	7.06
8	ช่วยครูจัดกิจกรรมและสอนแทน เมื่อจำเป็น	15	6.61
9	มีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อต่อสัญญาจ้าง	9	3.97
10	ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลให้ครูในกลุ่มได้ทราบ	9	3.97
11	มีส่วนร่วมในการวางแผนงานและโครงการต่าง ๆ	7	3.08
12	มีส่วนร่วมในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน	6	2.64
13	ควรให้มีการประชุมครูทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ	6	2.64
14	ควรมีเรือกาสร่วมพิจารณาและคัดเลือกครูบรรจุใหม่	4	1.76

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
15	ไม่ควรมีหน้าที่สอนด้วย	4	1.76
16	มีส่วนในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีของท้องถิ่น	2	0.88
	รวม	227	100.00

จากตาราง 13 เป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทของครูในเทศ์
ซึ่งแยกได้เป็น 16 ข้อ สำหรับข้อที่มีความถี่สูง 8 อันดับแรก มีดังนี้

- 1) บทบาทที่มีอยู่เพียงพอแล้วแต่ขอให้นำปฏิบัติอย่างจริงจัง
- 2) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนอย่างจริงจังและให้ได้ผล
- 3) ให้ความช่วยเหลือแนะนำครูและผู้เรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
- 4) แนะนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่ครู
- 5) ให้ความสำคัญกับแต่ละจุดให้มากขึ้น
- 6) เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู
- 7) มีส่วนร่วมในการประชุมกรรมการหมู่บ้านและสภาตำบล
- 8) ช่วยครูจัดกิจกรรมและสอนแทนเมื่อจำเป็น

7.2 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูในเทศ์

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูในเทศ์
แยกได้ 16 ประการ ให้นำเสนอเรียงตามลำดับความถี่ ดังแสดงในตาราง 14 ต่อไปนี้

ตาราง 14 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามบทบาท
ของครูนิเทศก์

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1	จุดปฏิบัติงานอยู่ห่างไกลการเดินทางยากลำบาก	77	29.73
2	ขาดการสนับสนุนด้านยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิงและการบำรุงรักษา	53	20.46
3	ผู้บริหารมอบหมายงานพิเศษให้มาก งานในบทบาทหน้าที่จึงมีเวลาน้อย	36	13.90
4	ขาดงบประมาณสนับสนุนในการเดินทางไปปฏิบัติงาน	16	6.18
5	ยังไม่เข้างานบทบาทหน้าที่ของครูนิเทศก์อย่างชัดเจน	16	6.18
6	ขาดสวัสดิการที่ดี	11	4.25
7	สถานภาพที่เป็นลูกจ้างชั่วคราวทำให้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่น เท่าที่ควร	11	4.25
8	มีจุดปฏิบัติงานในกลุ่มมากเกินไป ดูแลไม่ทั่วถึง	10	3.86
9	ครูไม่ศรัทธาและยอมรับในตัวครูนิเทศก์	10	3.86
10	ไม่มีความรอบรู้และขาดความแม่นยำในเชิงวิชาการ	7	2.70
11	ขาดขวัญและกำลังใจ	4	1.54
12	มีการะต้องสอนด้วย ทำให้งานด้านนิเทศด้วยไป	2	0.77
13	มีปัญหาล้วนตัวด้านสุขภาพอนามัย	2	0.77
14	ครูนิเทศก์เพศหญิงไม่สะดวกในการเดินทางไปปฏิบัติงาน	2	0.77
15	ผู้บริหารเอาใจใส่งานการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์น้อย	1	0.39
16	ครูนิเทศก์ไม่ร่วมประชุมกับชาวบ้าน จึงขาดความชัดเจนในข้อมูลต่าง ๆ	1	0.39
	รวม	259	100.00

จากตาราง 14 เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามบทบาทของครูนิเทศก์ ซึ่งแยกได้เป็น 16 ข้อ สำหรับข้อที่มีความถี่สูง 9 อันดับแรก มีดังนี้

- 1) จุดปฏิบัติงานอยู่ห่างไกลการเดินทางยากลำบาก
- 2) ขาดการสนับสนุนยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิงและการบำรุงรักษา
- 3) ผู้บริหารมอบหมายงานพิเศษให้มาก งานในบทบาทหน้าที่จึงมีเวลาน้อย
- 4) ขาดงบประมาณสนับสนุนในการเดินทางไปปฏิบัติงาน
- 5) ยังไม่เข้าใจงานบทบาทหน้าที่ของครูนิเทศก์อย่างชัดเจน
- 6) ขาดสวัสดิการที่ดี
- 7) สถานภาพที่เป็นลูกจ้างชั่วคราวทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานอื่นเท่าที่ควร
- 8) มีจุดปฏิบัติงานในกลุ่มมากเกินไป ดูแลไม่ทั่วถึง
- 9) ครูไม่ศรัทธาและยอมรับในตัวครูนิเทศก์

7.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ แยกได้ 12 ประการ ได้นำเสนอเรียงตามลำดับความถี่ ดังแสดงในตาราง 15 ต่อไปนี้

ตาราง 15 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนการปฏิบัติงานของครุניתเทศ์

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
1	การสนับสนุนยานพาหนะ น้ำมัน เชื้อเพลิงและการบำรุงรักษา	25	23.81
2	การให้การฝึกอบรมความรู้และทักษะเพิ่มเติมและมีการทบทวนอย่างต่อเนื่อง	20	19.05
3	การปรับสภาพภาพให้เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ	16	15.24
4	การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครุניתเทศ์	15	14.29
5	การให้สวัสดิการที่ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน	9	8.57
6	การให้ครุניתเทศ์มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครุניתเทศ์	6	5.71
7	การเพิ่มจำนวนครุניתเทศ์ให้เหมาะสมกับปริมาณงาน	5	4.76
8	ผู้บริหารควรติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด	4	3.81
9	การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน	2	1.91
10	การให้ครุניתเทศ์ร่วมประชุม ประจำเดือนกับข้าราชการ	1	0.95
11	การมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเหมาะสมรับผิดชอบงาน ศสช.	1	0.95
12	การอำนวยความสะดวกให้แก่ครุניתเทศ์ในการประสานงาน	1	0.95
	รวม	105	100.00

จากตาราง 15 เป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรื้อความสนับสนุน
การปฏิบัติงานของครุנית์ ซึ่งแยกได้ 12 ข้อ สำหรับข้อที่มีความถี่สูง 7 อันดับแรก มีดังนี้

- 1) ควรสนับสนุนยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิงและการบำรุงรักษา
- 2) ควรให้การฝึกอบรมความรู้และทักษะเพิ่มเติมและมีการทบทวนอย่างต่อเนื่อง
- 3) ควรปรับสถานภาพให้เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ
- 4) ควรสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครุנית์
- 5) ควรให้สวัสดิการที่ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน
- 6) ควรให้ครุנית์มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครุנית์
- 7) ควรเพิ่มจำนวนครุנית์ให้เหมาะสมกับปริมาณงาน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ชาวไทยภูเขา เป็นชนกลุ่มน้อยต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม อาศัยอยู่ตามภูเขาทางภาคเหนือ ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและด้อยโอกาสที่จะได้รับบริการขั้นพื้นฐานจากรัฐ ทำให้การดำรงชีวิตและการทำมาหากินบางส่วนก่อให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม และการพัฒนาประเทศ การที่จะทำ
ให้ชาวไทยภูเขามีกุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ช่วยเหลือตนเองได้ และเป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพนั้น วิธีการ
หนึ่งคือการให้การศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบศูนย์การศึกษา เพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) มี
ลักษณะการดำเนินงานเป็นกลุ่มหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะมีครูอาสาสมัครประจำอยู่ และในหนึ่งกลุ่ม
หมู่บ้านจะมีครูนิเทศก์ 1 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนครูอาสาสมัครในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งมี
บทบาทในการปฏิบัติงานอยู่ 2 ด้าน คือ บทบาทด้านวิชาการ เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและ
ร่วมแก้ปัญหา ตลอดจนติดตามประเมินผลและปรับปรุงการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร ส่วน
บทบาทอีกด้านหนึ่งคือประสานงานและการจัดการนั้น เป็นการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประสานงานภายในกลุ่มครู ตลอดจนประสานงานกับผู้บังคับบัญชา เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน
หรือเสนอแผนงานและโครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ จากบทบาทที่ได้กำหนดไว้
ครูนิเทศก์ได้ปฏิบัติงานเน้นหนักในด้านประสานงานและการจัดการ ส่วนด้านวิชาการได้ให้ความ
สนใจน้อย ก่อให้เกิดปัญหาด้านการเรียนการสอนและงานวิชาการต่าง ๆ ไม่ก้าวหน้าไปตาม
ระยะเวลาอันควร ครูนิเทศก์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาเพื่อชุมชนในเขต
ภูเขาดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมาย การศึกษาเรื่องนี้จึงให้ประโยชน์
โดยตรงแก่ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงบทบาท
งานการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายเป็น 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์โครงการ ศสช. ตามทัศนะของบุคลากร 3 กลุ่มคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกรังเรียนจังหวัด ครูนิเทศก์และครูอาสาสมัครในโครงการ ศสช.
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูนิเทศก์โครงการ ศสช. โดยพิจารณาตามตัวแปรด้านตำแหน่ง เพศ พื้นฐานการศึกษา และประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์โครงการ ศสช.

พื้นที่สำหรับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่ภาคเหนือ ในจังหวัดที่มีโครงการ ศสช. ซึ่งในปีการศึกษา 2533 มีทั้งสิ้น 9 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ พะเยา น่าน ตาก และแม่ฮ่องสอน มีหมู่บ้านที่อยู่โครงการรวมทั้งสิ้น 280 หมู่บ้าน จัดแบ่งเป็น 45 กลุ่ม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรของศูนย์การศึกษาออกรังเรียนจังหวัด ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือปฏิบัติหน้าที่ในโครงการ ศสช. ใน 9 จังหวัดในภาคเหนือ แยกเป็น 3 กลุ่มคือ ครูอาสาสมัครจำนวน 334 คน ครูนิเทศก์จำนวน 45 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกรังเรียนจังหวัดรับผิดชอบในโครงการ ศสช. จำนวน 45 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยได้สุ่มมาจากประชากรข้างต้น โดย 2 กลุ่มแรกคือ ครูอาสาสมัคร และครูนิเทศก์ ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 60 ของจำนวนทั้งหมดในแต่ละจังหวัด

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูอาสาสมัครจำนวน 201 คน และครูนิเทศก์จำนวน 27 คน สำหรับเจ้าหน้าที่นั้นได้เจาะจงเอาผู้ที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อโครงการ ศศช. โดยตรงมาจังหวัดละ 3 คน รวม 9 จังหวัด เป็น 27 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 255 คน

ตัวแปรสำหรับหารวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ พื้นฐานการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานโครงการ ศศช.

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ด้านวิชาการ และด้านประสานงานและการจัดการ โดยแยกเป็น 2 ประการคือ บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามทักษะเกี่ยวกับบทบาทของครูนิเทศก์โครงการ ศศช. โดยแยกเป็นบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทักษะเกี่ยวกับบทบาทของครูนิเทศก์โครงการ ศศช. มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ช่วงคะแนน ในแต่ละข้อคำถาม 2 ลักษณะคือ บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง โดยจำแนกบทบาทของครูนิเทศก์เป็น 2 ด้านคือ บทบาทด้านวิชาการ มีข้อคำถาม 30 ข้อ และบทบาทด้านประสานงานและการจัดการ มี 20 ข้อ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ แบบสอบถามด้านบทบาทที่เป็นจริง มีค่าความเชื่อมั่น .973 และด้านบทบาทที่คาดหวังมีค่าความเชื่อมั่น .967

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูอาสาสมัครและครูนิเทศก์ ปฏิบัติงานกระจาย
 อยู่ในพื้นที่ห่างไกลของแต่ละจังหวัด ผู้วิจัยจึงไม่สามารถตามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองได้ แต่ทุกศูนย์ฯ
 จังหวัดจัดให้มีการประชุมครูอาสาสมัครและครูนิเทศก์เดือนละ 1 ครั้ง ณ ศูนย์การศึกษาอก
 ปรองเรียมจังหวัด ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ใช้ช่วงของการประชุมนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวม
 ข้อมูลโดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ให้ช่วยประสานงานในการแจกแบบสอบถามให้แก่
 ครูอาสาสมัคร ครูนิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ ตามรายชื่อผู้ที่ถูกคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ส่ง
 แบบสอบถามทั้งสิ้น 255 ฉบับ ได้รับกลับคืนครบทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ทัศนคติต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ย
 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อและเป็นรายด้าน
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายชื่อและเป็นรายด้าน เพื่อทดสอบ
 สมมติฐาน โดยใช้ t-test
4. วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ด้วยการจำแนกตาม
 ความถี่ของคำตอบแล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง

1.1 บทบาทด้านวิชาการ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าครูนิเทศก์มีบทบาทที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) และคาดหวังให้ครูนิเทศก์ปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังให้ครูนิเทศก์มีบทบาทด้านวิชาการทั้ง 30 ข้อของคำถามในระดับมาก ส่วนบทบาทที่เป็นจริงนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูนิเทศก์มีบทบาทในระดับปานกลาง 27 ข้อ มีบทบาทในระดับมากเพียงข้อเดียวคือ "ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น" ($\bar{X} = 3.44$) และมีบทบาทในระดับน้อย 2 ข้อคือ "แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่" ($\bar{X} = 2.60$) กับ "ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด" ($\bar{X} = 2.52$)

1.2 บทบาทด้านประสานงานและการจัดการ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าครูนิเทศก์มีบทบาทจริงด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) และคาดหวังให้ครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทด้านนี้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังให้ครูนิเทศก์มีบทบาทในระดับมาก 18 ข้อ ($\bar{X} = 3.41-4.20$) และคาดหวังให้ปฏิบัติในระดับมากที่สุด 2 ข้อคือ "เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน" ($\bar{X} = 4.31$) กับ "ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น" ($\bar{X} = 4.25$)

สำหรับบทบาทที่เป็นจริง มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 16 ข้อ ($\bar{X} = 2.61-3.40$) ข้อที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติในระดับมากมี 4 ข้อคือ "เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน" ($\bar{X} = 3.52$) "ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น" ($\bar{X} = 3.41$) "ประสานงานกับหน่วยงานอื่น" ($\bar{X} = 3.48$) และ "เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร" ($\bar{X} = 3.46$) ส่วนข้อที่เห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติในระดับน้อยยามมี

2. เปรียบเทียบทัศนะโดยถือตำแหน่งเป็นตัวแปร

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม ตามตำแหน่งคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์ ครูนิเทศก์ และครูอาสาสมัคร ปรากฏผลดังนี้

2.1 ระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ กับครูนิเทศก์ ในด้านบทบาทที่เป็นจริงพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 36 ข้อ ซึ่งครูนิเทศก์เองเห็นว่าตนปฏิบัติบทบาทนั้น ๆ สูงกว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ได้รับรู้ ส่วนบทบาทอีก 14 ข้อ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และครูนิเทศก์มีทัศนะสอดคล้องกัน

สำหรับบทบาทที่คาดหวัง พบว่า ครูนิเทศก์คาดหวังสูงกว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ 9 ข้อ เป็นบทบาทด้านวิชาการ 4 ข้อคือ "แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร" "ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น" "ตรวจการบันทึกการผ่านวัตถุประสงค์ให้เป็นปัจจุบัน" และ "ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน" ส่วนบทบาทด้านประสานงานและการจัดการมี 5 ข้อคือ "ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน" "ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ" "จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู" "ช่วยชักจูงชาวบ้านมาร่วมกันดำเนินงาน" และ "ทำบัญชีควบคุมวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่ม"

2.2 ระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ กับครูอาสาสมัคร ในด้านบทบาทที่เป็นจริงพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียงข้อเดียวคือ "รายงานการกระทำผิดของครูต่อผู้บริหาร" ซึ่งครูอาสาสมัครเห็นว่า ครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทในข้อนี้มากกว่าที่เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ มองเห็น ส่วนข้ออื่น ๆ อีก 49 ข้อ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับบทบาทที่คาดหวัง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียง 2 ข้อคือ ครูอาสาสมัครคาดหวังให้ครูนิเทศก์มีบทบาทในการ "จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู" มากกว่าที่เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ คาดหวัง ส่วนเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ คาดหวังในข้อ "ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของครู" มากกว่าที่ครูอาสาสมัครคาดหวัง ที่เหลืออีก 48 ข้อ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

2.3 ระหว่างครูนิเทศก์กับครูอาสาสมัคร ในด้านบทบาทที่เป็นจริง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญถึง 44 ข้อ ในจำนวนนี้มี 43 ข้อที่ครูนิเทศก์เห็นว่าตนเองได้ปฏิบัติบทบาทนั้นสูงกว่าที่ครูอาสาสมัครมองเห็น มีเพียง 1 ข้อที่ครูอาสาสมัครเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติมากกว่าที่ครูนิเทศก์มองเห็น คือ ข้อ "รายงานการกระทำผิดของครูต่อผู้บริหาร"

สำหรับบทบาทที่คาดหวัง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 29 ข้อ ที่เหลืออีก 21 ข้อ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับข้อที่มีความแตกต่างกันนั้น แสดงให้เห็นว่าครูนิเทศก์เองคาดหวังในบทบาททั้ง 29 ข้อนั้น สูงกว่าที่ครูอาสาสมัครคาดหวัง

3. เปรียบเทียบทัศนะโดยถือเพศเป็นตัวแปร

เกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 43 ข้อ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจะพบว่า เพศชายเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาททั้ง 43 ข้อนั้น มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมองเห็น มีข้อที่ต่างกันแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียง 7 ข้อคือ "แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร" "แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน" "ทำหน้าที่ติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ" "จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู" "ให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร" "รายงานการกระทำความผิดของครูต่อผู้บริหาร" และ "เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร"

สำหรับบทบาทที่คาดหวังนั้น พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 11 ข้อ ซึ่งทั้ง 11 ข้อนี้กลุ่มตัวอย่างเพศชายคาดหวังให้ครูนิเทศก์ทำมากกว่าที่เพศหญิงคาดหวัง ซึ่งได้แก่บทบาทในเรื่องต่อไปนี้คือ "ช่วยเหลือครูงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน" "ร่วมประชุมกับชาวบ้าน" "ประสานสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น" "ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน" "ประสานงานกับหน่วยงานอื่น" "ช่วยรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อจัดกิจกรรม" "ชักจูงชาวบ้านมาร่วมกิจกรรม" "ร่วมมือกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน" "จัดประชุมประจำเดือนระหว่างครูกับเจ้าหน้าที่สนาม" "ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน" และ "ให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร"

4. เปรียบเทียบทัศนะโดยถือประสบการณ์เป็นตัวแปร

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ตามจำนวนปีที่เข้าร่วมโครงการ ศสช. คือกลุ่มที่มีประสบการณ์มาก (3 ปีขึ้นไป) กับกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อย (ต่ำกว่า 3 ปี) ปรากฏผลดังนี้

งานบทบาทที่เป็นจริง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 12 ข้อคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์มากเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาททั้ง 12 ข้อ มากกว่าความคิดเห็นของกลุ่มที่มีประสบการณ์

น้อย ข้อที่เห็นความเห็นแตกต่างกันคือ "แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร" "ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น" "ร่วมมือกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา" "ร่วมประเมินผลการเรียน" "ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร" "ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู" "ชักจูงชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรม" "ร่วมค้นวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน" ทำบัญชีควบคุมวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่ม" "รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม" "ให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร" และ "เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร"

ในบทบาทที่คาดหวัง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียง 2 ข้อคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์มาก คาดหวังให้ครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทสูงกว่าความคาดหวังของกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อย ในข้อ "แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล" กับ "ร่วมประชุมกับชาวบ้าน" ที่เหลืออีก 48 ข้อ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

5. เปรียบเทียบทัศนะโดยถือพื้นฐานการศึกษาเป็นตัวแปร

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้มีวุฒิทางครู กับผู้ไม่มีวุฒิทางครูปรากฏผลดังนี้

ในบทบาทที่เป็นจริง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียง 4 ข้อ ซึ่งกลุ่มที่มีวุฒิทางครูเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาท 3 ข้อต่อให้มากกว่าความคิดเห็นของกลุ่มไม่มีวุฒิทางครูคือ "แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน" "ร่วมประเมินผลการเรียน" และ "ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน" ในทางตรงข้าม กลุ่มหลังเห็นว่า ครูนิเทศก์ปฏิบัติมากกว่ากลุ่มแรกในเรื่อง "เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร" ส่วนข้อคำถามที่เหลืออีก 46 ข้อ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ในบทบาทที่คาดหวัง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียง 3 ข้อ กล่าวคือ กลุ่มผู้มีวุฒิทางครู คาดหวังให้ครูนิเทศก์ปฏิบัติมากกว่าที่กลุ่มผู้ไม่มีวุฒิทางครูคาดหวังคือ "แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน" "เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน" และ "ชักจูงชาวบ้านให้มาร่วมกันดำเนินงาน" ส่วนคำถามที่เหลืออีก 47 ข้อ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

6. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

6.1 บทบาทที่ครูนิเทศก์ควรทำ กลุ่มตัวอย่างได้เสนอข้อคิดเห็นที่เด่น ๆ ดังนี้คือ

- 1) บทบาทที่มีอยู่เพียงพอแล้วแต่ขอให้ปฏิบัติอย่างจริงจัง
- 2) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและ เอกชนอย่างจริงจังและให้ได้ผล
- 3) ให้ความสำคัญช่วยเหลือแนะนำครูและผู้เรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
- 4) แนะนำความรู้และ เทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่ครู
- 5) ให้ความสำคัญนิเทศแต่ละจุดให้มากขึ้น
- 6) เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู
- 7) มีส่วนร่วมในการประชุมกรรมการหมู่บ้านและสภาตำบล
- 8) ช่วยครูจัดกิจกรรมและสอนแทนเมื่อจำเป็น

6.2 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูนิเทศ ที่สำคัญในแต่ละของ
กลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

- 1) จุดปฏิบัติงานอยู่ห่างไกล การเดินทางยากลำบาก
- 2) ขาดการสนับสนุนด้านยานพาหนะ น้ำมัน เชื้อเพลิง และการบำรุงรักษา
- 3) ผู้บริหารมอบหมายงานพิเศษให้มาก งานในบทบาทหน้าที่จึงมีเวลาน้อย
- 4) ขาดงบประมาณสนับสนุนในการเดินทางไปปฏิบัติงาน
- 5) ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครูนิเทศอย่างชัดเจน
- 6) ขาดสวัสดิการที่ดี
- 7) หน่วยงานอื่นไม่ให้การยอมรับเท่าที่ควร
- 8) มีจุดปฏิบัติงานในกลุ่มมากเกินไป ดูแลไม่ทั่วถึง
- 9) ครูไม่ศรัทธาและยอมรับในตัวครูนิเทศ

6.3 การให้ความสำคัญสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูนิเทศ กลุ่มตัวอย่าง ได้เสนอ
ข้อคิดเห็นที่เด่น ๆ ดังนี้

- 1) ควรสนับสนุนยานพาหนะ น้ำมัน เชื้อเพลิงและการบำรุงรักษา
- 2) ควรให้การฝึกอบรมความรู้และทักษะเพิ่มเติม
- 3) ควรให้เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ
- 4) ควรให้สวัสดิการที่ดีขึ้น

- 5) การให้ครูในกลุ่มมีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูในเทศ์
- 6) การเพิ่มครูในเทศ์ให้มากขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของครูในเทศ์โครงการ ศสช. ในภาคเหนือครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจควรหยิบยกขึ้นมาอภิปราย ดังนี้

1. ทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังของครูในเทศ์อยู่ในระดับมาก แต่บทบาทที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึงว่ากลุ่มตัวอย่างคาดหวังให้ครูในเทศ์ปฏิบัติบทบาททั้งสองด้าน คือ บทบาทด้านวิชาการ และบทบาทด้านประสานงานและการจัดการ สูงมากกว่าที่เป็นอยู่ในสภาพปัจจุบัน

ผลจากการค้นพบนี้ ถือว่าเป็นไปตามความคาดหวังโดยทั่วไป กล่าวคือ บทบาทที่คาดหวังมักจะสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงเสมอ ซึ่งเป็นไปตามหลักจิตวิทยาทั่วไปที่ว่า มนุษย์เราย่อมคาดหวังหรือปรารถนาสิ่งหรือสภาพการณ์ที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ไม่ว่าสภาพที่เป็นอยู่นั้นจะดีเพียงใดแล้วก็ตาม ปัญหาสำคัญในเรื่องนี้อยู่ที่ช่วงของความแตกต่างระหว่างบทบาททั้งสองอย่าง นั่นคือ บทบาทที่คาดหวังควรจะสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงเท่าไร จึงจะพอเหมาะพอดี ซึ่งไม่มีใครสามารถตอบในเรื่องนี้ได้ แต่โดยทั่วไปเชื่อว่า ในสภาพการปฏิบัติงานที่ดีนั้น บทบาทที่คาดหวังไม่ควรจะสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงมากนัก ควรอยู่ในระดับที่เป็นไปได้ การทำงานจึงจะมีการจูงใจที่ดี

เมื่อพิจารณาบทบาทของครูในเทศ์ ศสช. จากข้อคำถามเป็นรายชื่อจะพบว่า ข้อที่บทบาททั้งสองอย่างมีความแตกต่างกันมากกว่าข้ออื่น ๆ (ตั้งแต่ 1.20 ขึ้นไป) มี 8 ข้อ แยกเป็นบทบาทด้านวิชาการ 7 ข้อ คือ แนะนำและสาธิตการสอนแบบใหม่ ๆ ส่งเสริมครูจัดกิจกรรม และวิธีสอนหลาย ๆ แบบ ทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด ร่วมประเมินผลการจบหลักสูตร มีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม และร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้าน ส่วนบทบาทด้านประสานงานและการจัดการมีเพียง 1 ข้อ คือ ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน

ทั้ง 8 ประเด็นที่แสดงถึงช่วงห่างระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่เป็นจริง ที่มีมากกว่าข้ออื่น ๆ นี้ เป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อหาทางลดช่วงความแตกต่างลง

งานการจัดการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่ ชาวไทยภูเขา ซึ่งเป็นชนต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม มีหลายเผ่า และจัดบริการให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องอาศัยเทคนิควิธีการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนนหลาย ๆ รูปแบบ จึงจะทำให้การเรียนการสอนได้ผลดี การคาดหวังที่ให้ครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทในประเด็น เหล่านี้มาก จึงสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป และให้เหมาะสมกับสภาพการที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนอีกประเด็น คือ ครูอาสาสมัคร ศสช. เป็นเพียงลูกจ้างชั่วคราว ทำสัญญาจ้างเป็นรายปี เมื่อได้งานที่มีความมั่นคงมากกว่าก็จะลาออกไป ทำหน้าที่การเรียนการสอนในจุด ๆ นั้นต้องหยุดไป แต่ก็ในช่วงระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก การที่จะให้ ครูนิเทศก์ซึ่งมีภาระงานการนิเทศจุดสอนหลาย ๆ จุดภายในกลุ่ม และภาระด้านอื่นอีกมาก มาทำหน้าที่สอนแทนเมื่อครูขาดนั้น ถ้าสามารถทำได้ก็จะเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน แต่ก็ทำให้บทบาท งานการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ที่มีภาระรับผิดชอบต่อจุดสอนอื่น ๆ ในกลุ่มต้องลดลงไป การสอนแทน เมื่อครูขาดในระยะเวลาสั้น ๆ คิดว่าคงจะไม่มีผลต่อการเรียนการสอนมากนัก เนื่องจากการจัดการศึกษาโดยปกติทั่วไปแล้ว จะมีการปิดภาคเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีช่วงพักหยุดเรียนบ้าง ดังนั้น จึงไม่น่าจะเป็นปัญหาสำคัญ

ส่วนประเด็นการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของครูนั้น นับว่ามีความสำคัญที่ครูนิเทศก์ จะต้องเอามาจอส และนำไปเผยแพร่ในโอกาสที่เหมาะสม ซึ่งนอกจากจะเป็นการให้เกียรติแก่ครู ผู้เป็นเจ้าของผลงานแล้ว จุดสอนอื่น ๆ ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการ ศสช. โดยส่วนรวมอีกด้วย

สำหรับประเด็นทางด้านวิชาการที่ความคิดเห็นแตกต่างกันมากในลำดับต่อไป คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจบหลักสูตร การมีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการศึกษาของกลุ่ม และการมีส่วนร่วมกับครูประเมินมาตรฐานการศึกษาของหมู่บ้านนั้น สาเหตุที่ครูนิเทศก์ก็ยังปฏิบัติ บทบาทในประเด็นเหล่านี้น้อย อาจเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่า ผู้บริหาร มอบหมายงานพิเศษให้มาก และมีจุดปฏิบัติงานในกลุ่มมากเกินไป ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้ครูนิเทศก์

มีเวลาน้อยลง ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ซึ่งการมีส่วนร่วมกับครูในการประเมินผลการศึกษาตามบทบาทดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องอาศัยเวลาช่วงหนึ่งอย่างเพียงพอ

ประเด็นสุดท้าย เป็นบทบาทด้านประสานงานและการจัดการ คือ ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน สาเหตุที่ครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทในประเด็นนี้น้อยนั้น คงเนื่องจากปัญหาและอุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า จุดปฏิบัติงานอยู่ห่างไกลกันทรกั้นดาร การเดินทางยากลำบาก ส่วนวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒินั้นโดยมากจะอาศัยอยู่ในเขตเมือง จึงเป็นการยากลำบากที่จะเดินทางไปยังจุดปฏิบัติงานนั้น ๆ อีกประการหนึ่งครูนิเทศก์ยังไม่ได้รับการสนับสนุนด้านยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง จึงไม่มีความสะดวกในการเดินทาง ส่วนปัญหาสุดท้ายคือขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณค่าตอบแทนที่จะจ่ายให้แก่วิทยากร ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจต่อปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ให้มาก

2. บทบาทของครูนิเทศก์เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระที่นำมาซึ่งการเปรียบเทียบครั้งนี้ มี 4 ตัวแปรคือ ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ และพื้นฐานการศึกษา เพื่อจะดูว่าตัวแปรเหล่านี้ทำห้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มต่าง ๆ มีทัศนะต่อบทบาทของครูนิเทศก์ ทั้งบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังแตกต่างกันหรือไม่ ถ้าบทบาทใดไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกัน ในทางตรงข้าม ถ้าบทบาทข้อใดที่มีความแตกต่างถึงระดับนัยสำคัญก็แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นไม่ตรงกัน ซึ่งควรจะนำข้อที่แตกต่างกันนั้นมาพิจารณาหาทางแก้ไขต่อไป

2.1 เปรียบเทียบทัศนะโดยถือตำแหน่งเป็นตัวแปร

เมื่อแยกกลุ่มตัวอย่างออกตามตำแหน่งเป็น 3 กลุ่มคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ครูนิเทศก์ และครูอาสาสมัคร พบว่า ทัศนะต่อบทบาทการปฏิบัติจริงของครูนิเทศก์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญถึง 36 ข้อ จากคำถามทั้งหมด 50 ข้อ ซึ่งหมายถึงครูนิเทศก์มองเห็นว่าตนเองปฏิบัติบทบาทในระดับมากอยู่แล้ว การที่มองเห็นแตกต่างกันอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากครูนิเทศก์ปฏิบัติงานอยู่ห่างไกล เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ออกไปนิเทศติดตามผลการดำเนินงานค่อนข้างน้อย และขาดการสื่อสารที่ดี จึงทำห้เกิดความเข้าใจงานการปฏิบัติงานไม่ตรงกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจ

ระหว่างกันมากขึ้น เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ คารออกไปพบปะ เยี่ยมเยียน และประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง อันเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในสนามด้วย

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษ คือ บทบาทของครูนิเทศก์ในด้านการรายงานการกระทำผิดของครูต่อผู้บริหาร เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าครูอาสาสมัครมีความเห็นว่า ครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทนี้สูงกว่าอย่างชัดเจน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะให้ความสนใจหาทางแก้ไขความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน ระหว่างครูนิเทศก์กับครูอาสาสมัครให้ลดน้อยลงอย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ไขควรขึ้นอยู่กับผลจากการศึกษาที่ควรจะมีต่อไปอีกว่า พฤติกรรมการทำงานดังกล่าวเป็นไปตามความเห็นของครูอาสาสมัครจริงหรือไม่ หากผลการศึกษาพบว่าครูนิเทศก์ไม่มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามบทบาทดังกล่าว แต่เป็นผลเนื่องจากความผิดของครูอาสาสมัครจริง เป้าหมายในการแก้ไขอาจอยู่ที่การทำงานของครูอาสาสมัครมากกว่าที่ครูนิเทศก์

2.2 เปรียบเทียบทัศนคติโดยถือเพศเป็นตัวแปร

จากผลการศึกษาพบว่า เพศชายมีทัศนคติต่อบทบาทงานการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ มากกว่าเพศหญิง มองเห็นอย่างมีนัยสำคัญถึง 43 ข้อ นั้น แสดงให้เห็นว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งเพศชายมีโอกาสคลุกคลีกับการทำงานภาคสนามมากกว่าเพศหญิง ดังนั้น การมองเห็นเกี่ยวกับการทำงานจึงมากกว่า ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพการทำงานในท้องที่ทรากันดารนั้น เพศชายจะมีโอกาสเป็นผู้ออกทำงานภาคสนามมากกว่า และงานทางกลับกัน ประเด็นที่เพศหญิงและเพศชายมีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 7 ประเด็นคือ "แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร" "แจ้งให้ครูทราบข้อคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน" "ทำหน้าที่สื่อติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ" "จัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครู" "ให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร" "รายงานการกระทำผิดของครูต่อผู้บริหาร" และ "เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร" นั้น จะเกี่ยวข้องกับงานสำนักงาน ซึ่งเพศหญิงมีโอกาสมองเห็นการทำงานมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นงานภาคสนาม

สำหรับบทบาทที่คาดหวัง ซึ่งพบว่า เพศชายมีความคาดหวังเกี่ยวกับเรื่อง "ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน" "ร่วมประชุมกับชาวบ้าน" "ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจมากยิ่งขึ้น" "ช่วยครูประเมินความต้องการของชาวบ้าน" "ประสาน

งานกับหน่วยงานอื่น ๆ" "ช่วยรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อจัดกิจกรรม" "ชักจูงชาวบ้านมาร่วมกิจกรรม"
 "ร่วมมือกับครูสรรหาและจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน" "จัดประชุมประจำเดือนระหว่างครูกับ
 เจ้าหน้าที่สนาม" "ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน" และ "ให้ข้อคิดเห็นการ
 ปฏิบัติงานของครูต่อผู้บริหาร" สูงกว่าเพศหญิงนั้น น่าจะมีความสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการที่
 เพศชายมีโอกาสได้คลุกคลีกับการทำงานภาคสนามมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เพศ
 ชายมีความคาดหวังสูงกว่าเพศหญิงเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และการปฏิบัติงานภาค
 สนามของครูนี้เทศก์โดยตรง ดังนั้น เมื่อเพศชายได้มีโอกาสคลุกคลีและประสบปัญหาดังกล่าวสูงกว่า
 ก็ย่อมมีความคาดหวังให้ครูนี้เทศก์มีบทบาทงานการปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวสูงกว่าเพศหญิง

2.3 เปรียบเทียบทัศนะโดยถือประสบการณ์เป็นตัวแปร

จากการศึกษาที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์มาก มีทัศนะต่อบทบาท
 งานการปฏิบัติงานของครูนี้เทศก์ในเรื่อง "แนะนำครูเกี่ยวกับหลักสูตร" "ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยน
 ความคิดเห็น" "ร่วมมือกับครูช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา" "ร่วมประเมินผลการเรียน" "ร่วม
 ประเมินผลการจบหลักสูตร" "ติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู" "ชักจูงชาวบ้านให้
 เข้าร่วมกิจกรรม" "ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนการดำเนินงาน" "ทำบัญชีควบคุมวัสดุ
 ครุภัณฑ์ของกลุ่ม" "รวบรวมสถิติและผลการดำเนินงานของกลุ่ม" "ให้ข้อคิดเห็นการปฏิบัติงานของ
 ครูต่อผู้บริหาร" และ "เสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร และมีความคาดหวังในเรื่อง
 เรื่อง "แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล" และ "ร่วมประชุมกับชาวบ้าน" มากกว่ากลุ่ม
 ตัวอย่างที่มีประสบการณ์น้อย แสดงให้เห็นว่า งานการปฏิบัติงานตามโครงการ ศสช. ครุภัณฑ์กลุ่ม
 ตัวอย่างที่มีประสบการณ์น้อยได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงาน
 งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อย จะต้องทุ่มเทความพยายามอย่าง
 มากต่อกิจกรรมที่เห็นว่าครูนี้เทศก์ยังปฏิบัติน้อยอยู่ ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการที่ว่า กลุ่มบุคคลที่มองเห็น
 ช่องว่างระหว่างผลการปฏิบัติงานจริงกับมาตรฐานการทำงานห่างกัน ย่อมมีแรงกระตุ้นที่จะทำให้งาน
 งานนั้นมีสัมฤทธิ์ผลมากขึ้นกว่ากลุ่มที่เห็นในระดับปกติ และอีกประการหนึ่ง ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยอาจ
 มีเกณฑ์หรือทัศนะต่อการปฏิบัติงานที่แตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์มากในบางเรื่อง ซึ่งในบางเรื่องนั้น
 อาจเป็นเรื่องที่มีลักษณะริเริ่ม สร้างสรรค์ แปลก ๆ ใหม่ ๆ แตกต่างจากที่เคยปฏิบัติกันมา การให้

ผู้มีประสบการณ์น้อยร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น จะก่อให้เกิดผลทางด้านการริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้น

2.4 เปรียบเทียบทัศนคติโดยถือพื้นฐานการศึกษาเป็นตัวแปร

จากการศึกษาที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางครุมีทัศนคติต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของครุมีทัศนคติในเรื่อง "แนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน" "ร่วมประเมินผลการเรียน" และ "ประสานงานกับวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน" มากกว่ากลุ่มที่ไม่มีวุฒิทางครุ แต่เห็นว่าปฏิบัติบทบาทในเรื่อง "การเสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร" น้อยกว่านั้น แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างด้านพื้นฐานทางการศึกษาคือกลุ่มที่มีวุฒิทางครุ และที่ไม่มีวุฒิทางครุ ไม่มีผลต่อการให้ความเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทของครุมีทัศนคติเท่าใดนัก เนื่องจากมีเพียง 4 ประเด็น ที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นต่างกัน

นอกจากนั้น ทัศนคติที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังก็ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ มีเพียงเรื่อง "การแนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน" "การเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน" และ "การชักจูงชาวบ้านให้มาร่วมกันดำเนินงาน" เท่านั้น ที่กลุ่มที่มีวุฒิทางครุเห็นว่าครุมีทัศนคติควรปฏิบัติมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีวุฒิทางครุ

3. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

นอกจากบทบาทด้านต่าง ๆ 50 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้สอบถามแล้วนั้น กลุ่มตัวอย่างยังให้ความเห็นเพิ่มเติมจน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

3.1 ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ครุมีทัศนคติควรทำ ประกอบด้วย (1) บทบาทที่มีอยู่เพียงพอแล้ว แต่ขอให้ปฏิบัติอย่างจริงจัง (2) ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง (3) ให้ความช่วยเหลือแนะนำครูและผู้เรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ (4) แนะนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่ครู และ (5) ให้ความสำคัญแก่แต่ละจุดให้มากขึ้น ซึ่งความคิดเห็นเหล่านี้ สันนิษฐานได้ว่า ส่วนใหญ่เน้นไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามบทบาทของครุมีทัศนคติให้มากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับความเอาใจจริงเอาใจกับการทำงานตามบทบาทที่กำหนดไว้ค่อนข้างมาก ซึ่งสภาพดังกล่าวน่าจะสะท้อนให้เห็นทัศนคติดีของบุคลากรในสังคมที่คาดหวังจะให้มีการทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

ขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการทำงานของครูนิเทศก์ ซึ่งมักจะมีลักษณะเป็นไปเรื่อย ๆ และรอจังหวะที่จะออกไปทำงานอื่น ที่เห็นว่าจะมีความมั่นคงมากกว่า

3.2 ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ ซึ่งมีประเด็นหลัก ๆ ดังนี้ (1) จุดปฏิบัติงานอยู่ห่างไกลการเดินทางยากลำบาก (2) ขาดการสนับสนุนด้านยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิงและการบำรุงรักษา (3) ผู้บริหารมอบหมายงานพิเศษให้มาก งานบทบาทหน้าที่จึงมีเวลาน้อย (4) ขาดงบประมาณสนับสนุนในการเดินทางไปปฏิบัติงาน (5) ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของครูนิเทศก์อย่างชัดเจน (6) ขาดสวัสดิการที่ดี (7) สถานภาพที่เป็นลูกจ้างชั่วคราวทำห้ไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานอื่นเท่าที่ควร (8) มีจุดปฏิบัติงานในกลุ่มมากเกินไป ดูแลไม่ทั่วถึง และ (9) ครูไม่ศรัทธาและยอมรับในตัวครูนิเทศก์ ซึ่งความคิดเห็นเหล่านี้ สันนิษฐานได้ว่าส่วนใหญ่เป็นปัญหาและอุปสรรคจากหน่วยงานบังคับบัญชา โดยเฉพาะในเรื่องการให้ค่าตอบแทนสนับสนุนด้านยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิงและการบำรุงรักษาแก่ครูนิเทศก์เพื่อเข้ารับการปฏิบัติงานนั้น ในช่วงการทดลองโครงการ ศสช. ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ แต่ในปัจจุบันครูนิเทศก์ต้องช่วยเหลือตนเอง ประกอบกับการปรับลดค่าตอบแทนพิเศษ (ค่าล่วงเวลาและค่าเดินทาง) ซึ่งแต่เดิมครูนิเทศก์เคยได้รับเดือนละ 700 บาท ฎกกระทรวงการคลังปรับลดลงเหลือเพียงเดือนละ 200 บาท ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2530 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงการคลัง, 2530) จึงเป็นผลให้ครูนิเทศก์ขาดขวัญและกำลังใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มะลิ กุศลดิษฐ์พันธ์ (2533) ที่ได้ศึกษาเรื่องขวัญกำลังใจในการทำงานของครูโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศสช.) ในภาคเหนือ และสรุปผลว่าระดับขวัญกำลังใจในการทำงานของครู ศสช. ในด้านรายได้และสวัสดิการอยู่ในระดับต่ำ และงานวิจัยของกิตติ จอมแบ่ง (2528 : 6) ก็พบเช่นเดียวกันว่า ครู ศสช. มีความพึงพอใจด้านรายได้และสวัสดิการ จึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานบังคับบัญชาที่สามารถจะแก้ปัญหาเรื่องรายได้และสวัสดิการของครูนิเทศก์จะต้องให้ความสนใจและปรับปรุงแก้ไขอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม ในบางประเด็น เช่น การที่ครูนิเทศก์ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน หน่วยงานอื่นไม่ให้การยอมรับเท่าที่ควร หรือครูไม่ศรัทธาและยอมรับในตัวครูนิเทศก์ นั้น แม้จะดูว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากภายในตัวครูนิเทศก์เอง แต่ก็มี

ความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานบังคับบัญชาระดับต่าง ๆ เช่นกัน กล่าวคือ หากหน่วยงานบังคับบัญชา มีกิจกรรมเสริมสร้างในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ ก็ย่อมจะช่วยลดปัญหา และอุปสรรคเหล่านี้ลงได้

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ มี ประเด็นที่น่าสนใจ คือ (1) การสนับสนุนด้านยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง และการบำรุงรักษา (2) การให้การฝึกอบรมความรู้และทักษะเพิ่มเติม และมีการทบทวนอย่างต่อเนื่อง (3) การ ปรับสภาพภาพให้เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ (4) การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูนิเทศก์ (5) การให้สวัสดิการที่ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน และ (6) การให้ครูในกลุ่มมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ครูนิเทศก์ ซึ่งความคิดเห็นเหล่านี้เห็นได้ว่าในข้อ (1) (2) (4) และ (5) มีความสอดคล้อง กับความคิดเห็นและการอภิปรายผลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ ดังกล่าว แล้วในข้อ 3.2 ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่หน่วยงานบังคับบัญชาของครูนิเทศก์แต่ละระดับจะต้องให้ความสำคัญที่จะปรับปรุงแก้ไขมากเป็นพิเศษ

สำหรับข้อเสนอให้ครูนิเทศก์เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำนั้น ได้มีความเคลื่อนไหวในหน่วยงานบังคับบัญชาระดับกรม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน) ได้กำหนด นโยบายว่า "การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนในอนาคตต่อไปนี้จะขอดำเนินการสอบคัดเลือกจากกลุ่มครูอาสาสมัครฯ ของกรมเท่านั้น" (ฉลองศรี พลริชธา. 2533) ดังนั้น จึงเป็นข้อเสนอที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของกรมอยู่แล้ว ซึ่งคาดว่าจะมีส่วน ช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ได้มากขึ้น

ในประเด็นข้อเสนอให้ครูในกลุ่มมีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูนิเทศก์ด้วย นั้น ความคิดเห็นดังกล่าวน่าจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการบริหารงานตามโครงการ ศสช. ของ หน่วยงานบังคับบัญชาระดับจังหวัด ในส่วนของการคัดเลือกครูนิเทศก์ ซึ่งไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่ ได้กำหนดไว้ ดังนั้น ครูนิเทศก์ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยที่ครูในกลุ่มไม่ได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือก ด้วยนั้น บางครั้งก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ เช่น ครูไม่ศรัทธาและยอมรับ งานตัวครูนิเทศก์ และครูยังหวาดระแวงการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ในการรายงานการกระทำ ความผิดของครูต่อผู้บริหารอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยข้างต้นมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ เพื่อการปฏิบัติ

1. จากการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทงานการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ วิชาการ ศสช. โดยส่วนเฉลี่ย บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา งานทางปฏิบัติแม้ว่าครูนิเทศก์จะปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ก็ยังเกิดผลดีมาโดยตลอดก็ตาม แต่ก็มีบทบาทบางประเด็นที่ครูนิเทศก์ยังปฏิบัติน้อย เช่น การให้ความช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลการศึกษา เป็นต้น บทบาทเหล่านี้เป็นบทบาทด้านวิชาการ ที่ครูนิเทศก์ควรจะทำให้ความสนใจปฏิบัติให้มากขึ้นและจริงจัง กรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จึงควรพิจารณาให้การสนับสนุนด้านการอบรมเสริมความรู้ การเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิธีสอน การจัดกิจกรรม การประเมินผลการเรียนการสอน ให้มากขึ้น ตลอดจนการให้ข่าวสารข้อมูลแก่ครูนิเทศก์อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. จากการวิจัยที่พบว่า ครูอาสาสมัครมีความเห็นว่า ครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทเกี่ยวกับการรายงานการกระทำผิดของครูต่อผู้บริหารในระดับมาก ก่อให้เกิดความหวาดระแวง โดยเห็นว่าครูนิเทศก์อยู่คนละฝ่ายกับตน คือ อยู่ทางฝ่ายผู้บริหารหรือเป็นตัวแทนของผู้บริหารนั้น ประเด็นนี้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรพิจารณาหาทางแก้ไข เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงานต่อไป

3. ประเด็นอื่น ๆ ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรพิจารณา เพื่อการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูนิเทศก์ งานการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ได้แก่ การสนับสนุนด้านยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง และการบำรุงรักษา การปรับสภาพให้เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ การเพิ่มค่าตอบแทนพิเศษมากขึ้น ให้เหมาะสมกับการกระทำที่เป็นอย่างอื่น

ปัจจุบัน ประเด็นที่น่าสนใจนี้ได้จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งบางประเด็นสอดคล้องกับนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วในขณะนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องปริมาณการปฏิบัติตามบทบาทของครูนิเทศก์ว่ามีระดับมากน้อยเพียงใดเท่านั้น เพื่อให้นักศึกษานำเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทของครูนิเทศก์ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น จึงควรศึกษาความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ว่ามีคุณภาพในระดับมากน้อยเพียงใด
2. การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ศสช. อื่น ๆ ด้วย เพื่อนำผลที่ได้มาพิจารณาประกอบกับผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานจริงและที่คาดหวังของครูนิเทศก์นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานจริงและที่คาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ศสช. อื่น ๆ ด้วย
3. การศึกษาถึงความเหมาะสมของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านวิธีการดำเนินงาน เป็นต้น

บรรณานุกรม

การคลัง, กระทรวง. คำสั่งที่ กค 0533/35469 เรื่อง การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนครู
อาสาสมัครเดินสอน. ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2530.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. ครูอาสาสมัครเดินสอน. กรุงเทพฯ : พุทธบูชาการพิมพ์, 2526.

_____. คู่มือการดำเนินงานศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์,
2527.

_____. คู่มือการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา พ.ศ. 2524. กรุงเทพฯ :
ภาพพิมพ์, 2528.

_____. คำตอบอยู่ที่ หมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2529 ก.

_____. คู่มือการนิเทศงานการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์,
2529 ข.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม และกรมประชาสัมพันธ์. รูปแบบศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชน
ในเขตภูเขา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2529.

กิตติ จอมแบ่ง. สภาพความพึงพอใจในการทำงานของครูโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชน
เขตภูเขา (ศศช.). ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

ซารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุรพาสารีน, 2521.

ฉลองศรี พลวิทยธา. "อธิบดี กศน. เผยความตั้งใจต่อไปจะนำระบบงานครูอาสา เป็นเครื่อง
กรองคนเข้ารับราชการ กศน.," ข่าวกรมการศึกษานอกโรงเรียน. 28 พฤศจิกายน
2533.

ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร,
2528.

ประไพ อุดมทัศน์ย์. บทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอนโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนเขตภูเขา
(ศศช.). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528. อัดสำเนา.

สัจด์ อุทรานันท์. "กระบวนการณ์เทศการศึกษ," ใน เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการฝึกปฏิบัติทางการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

สำนักงานประมาณ. รายงานผลการติดตามผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2534. กรุงเทพฯ : กองประเมินแผนงานและโครงการ สำนักงานประมาณ, 2534.

สุจิตรา วรรมลิริพิพัฒน์. เงื่อนไขทางสังคมและคุณสมบัติส่วนตัวกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) กรณีบ้านห้วยน้ำขาวและบ้านม่อนยะงัด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530. อัดสำเนา.

สภิติแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการสำรวจความต้องการและปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขา พ.ศ. 2526. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภิติแห่งชาติ, 2526.

สุภาพร ราชากรกิจ. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : วงศ์สว่างการพิมพ์, 2516.

สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยรูปแบบการนิเทศของโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.). เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526. อัดสำเนา.

สารธ บัศวี. แนวคิดในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์, 2504.

เอนก นาคะบุตร เป็นผู้นำสัมภาษณ์, ทวีศักดิ์ คูอาริยะกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สถานทูตแคนาดา กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2532.

Briggs, Thomas H. and Joseph Justman. Improving Instruction Through Supervision. New York : Macmillan, 1952.

Gwynn, John M. Theory and Practice of Supervision. New York : Dodd & Mead, 1974.

Hendel, Darwin. AERA Mini Presentation. (Mimeographed), 1977.

Miles, Matthew B. Innovation in Education : Some Generalization. Univ : Teacher College, 1964.

Wiles, Kimball. Supervision for Better Schools. 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1967.

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

25 มิถุนายน 2533

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน

ด้วยข้าพเจ้า นายทวีศักดิ์ คูอารียะกุล ข้าราชการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดน่าน ปัจจุบันเป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "บทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์โครงการศูนย์
การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) ในภาคเหนือ" การวิจัยนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัย
ความคิดเห็นของท่าน ในฐานะผู้บริหารโครงการ ศศช. ข้าพเจ้าจึงขอความกรุณาจากท่านให้ช่วย
ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ให้ครบทุกข้อ ตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะช่วยให้การวิจัยนี้เท่านั้น
จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดของท่านแต่
อย่างใด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบ
พระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
ลงชื่อ ทวีศักดิ์ คูอารียะกุล
(นายทวีศักดิ์ คูอารียะกุล)
ผู้วิจัย

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ภัคดีวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

25 มิถุนายน 2533

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน

ด้วยข้าพเจ้า นายทวีศักดิ์ คูอารียะกุล ข้าราชการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดน่าน ปัจจุบันเป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "บทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์โครงการศูนย์
การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) ในภาคเหนือ" การวิจัยนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัย
ความคิดเห็นของท่าน ในฐานะผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ ศศช. ข้าพเจ้าจึงขอความกรุณาจาก
ท่านให้ช่วยตอบแบบสอบถามฉบับนี้ให้ครบทุกข้อ ความความเป็นจริง คำตอบของท่านจะชี้เพื่อการ
วิจัยนี้เท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

ทวีศักดิ์ คูอารียะกุล

(นายทวีศักดิ์ คูอารียะกุล)

ผู้วิจัย

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นเกี่ยวกับโยธา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์โครงการ ศสช.

1. นอกจากบทบาทของครูนิเทศก์ตามคำถามในตอนที่ 2 แล้ว ท่านคิดว่าครูนิเทศก์ควรจะมีบทบาทหน้าที่อะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง _____

2. งานการปฏิบัติงานตามบทบาทของครูนิเทศก์ ท่านคิดว่ามีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง

3. เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการ ศสช. มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ท่านมีความคิดเห็นหรือมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์อะไรบ้าง _____

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ตรวจคุณภาพเครื่องมืองานการวิจัย

1. **ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์**
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา
สังกัด กองแผนงาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
2. **ดร.ทวี นาคบุตร**
ตำแหน่ง ศึกษาานิเทศก์
สังกัด หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
3. **ดร.เจ็ดศักดิ์ ชุมชุม**
ตำแหน่ง ศึกษาานิเทศก์
สังกัด หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
4. **อ.ทวีป อภิลิทธิ์**
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา
สังกัด กองส่งเสริมปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
5. **ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ**
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา
สังกัด กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
6. **รศ. ดร.ปฐม นิตมานนท์**
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
7. **อ.เอนก นาคะบุตร**
ตำแหน่ง UN National Project Advisor
สังกัด สำนักงานประสานงานโครงการสหประชาชาติ (UNDCP) เชียงใหม่

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายทวีศักดิ์ ชื่อสกุล คูอาริยะกุล
สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 331-333 ก.สมนเทวราช ต.จนเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000
สถานที่ทำงานปัจจุบัน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่าน จ.น่าน 55000
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2510 มัธยมศึกษาปีที่ 3
จากโรงเรียนลินกัสนอะแคเดมี อ.เมือง จ.น่าน
พ.ศ. 2512 มัธยมศึกษาปีที่ 5
จากโรงเรียนอำนวยการศิลป์ ธนบุรี คลองสาน กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2516 วิทยาศาสตร์บัณฑิต [วท.บ. (ศึกษาศาสตร์)]
จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่
พ.ศ. 2534 การศึกษามหาบัณฑิต [กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่)]
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ

บทบาทงานการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์โครงการศูนย์การศึกษา
เพื่อชุมชนชนบทเขา (ศศช.)
งานภาคเหนือ

บทคัดย่อ
ของ
ทวีศักดิ์ คูอาริยะกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
กันยายน 2534

โครงการ ศสช. ดำเนินงานใน 9 จังหวัดภาคเหนือ มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ ในการดำเนินงานมีการจัดเป็นกลุ่มหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะมีครูอาสาสมัครประจำอยู่ 1 คน และในแต่ละกลุ่มหมู่บ้านจะคัดเลือกครูอาสาสมัครขึ้นมา 1 คนเพื่อทำหน้าที่ครูนิเทศก์ มีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน และให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานแก่เพื่อนครูอาสาสมัครภายในกลุ่ม ดังนั้น ครูนิเทศก์จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยย่นงาน ศสช. บรรลุเป้าหมาย

งานวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทในการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ ศสช. ทั้งในแง่บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง จากทัศนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือครูอาสาสมัคร ครูนิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด กลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ สุ่มมาจากบุคลากรทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น ได้จำนวนทั้งสิ้น 255 คน แยกเป็นครูอาสาสมัคร 201 คน ครูนิเทศก์ 27 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ 27 คน

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีข้อความ 50 ข้อ แบ่งเป็นบทบาทด้านวิชาการ 30 ข้อ และด้านการประสานงานและการจัดการ 20 ข้อ คำถามแต่ละข้อใช้คำถามทั้งบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังควบคู่ไปด้วยกัน แบบสอบถามบทบาทที่เป็นจริงมีค่าความเชื่อมั่น .973 และบทบาทที่คาดหวังเท่ากับ .967 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างตอบในการประชุมประจำเดือนของแต่ละจังหวัด การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การคำนวณค่าเฉลี่ย และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t-test

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนะโดยรวม

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า ครูนิเทศก์ปฏิบัติบทบาทที่เป็นจริงโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) และคาดหวังให้ปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)

ด้านบทบาทที่เป็นจริง ที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 5 ข้อ คือ การประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน ประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น และเสนอแผนงานและโครงการของกลุ่มต่อผู้บริหาร ส่วนข้อที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูนิเทศก์ปฏิบัติในระดับน้อย มี 2 ข้อ คือ แนะนำสวัสดิการสอนใหม่ ๆ กับทำหน้าที่สอนเมื่อครูขาด

สำหรับบทบาทที่คาดหวังที่ต้องการให้ครูนิเทศก์ปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ การ
เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน และประชาสัมพันธ์งานของครูให้ชาวบ้านเข้าใจ

2. ทัศนะของบุคลากรแต่ละกลุ่ม

ด้านบทบาทที่เป็นจริง ครูนิเทศก์เห็นว่าตนเองปฏิบัติบทบาทต่าง ๆ ulyเฉลี่ยอยู่จัน
ระดับที่สูงกว่าอีก 2 กลุ่มมองเห็น แต่ครูอาสาสมัครเห็นว่า ครูนิเทศก์ปฏิบัติในเรื่อง "การรายงาน
ความผิดของครูต่อผู้บริหาร" จันระดับสูงกว่าที่กลุ่มอื่นมองเห็น

สำหรับบทบาทที่คาดหวังนั้น ครูนิเทศก์คาดหวังจันระดับสูงกว่ากลุ่มอื่นจันเรื่องต่อไปนี้เป็น
คือ จันคำแนะนำครูด้านหลักสูตร ประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตรวจสอบที่ผลการผ่านวัดคุ
ประสงค์ของผู้เรียนให้เป็นปัจจุบัน ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ช่วยครูประเมินความต้องการ
ของชาวบ้าน ชักจูงชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรม และทำบัญชีควบคุมวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่ม

3. เปรียบเทียบทัศนะระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ

ทั้งบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง ปรากฏผลจากการทดสอบว่า ค่าเฉลี่ย
ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างเพศชาย สูงกว่าของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ค่าเฉลี่ยทัศนะของผู้มีประสบการณ์
จัน ศศช. มาก สูงกว่าของผู้มีประสบการณ์น้อย และค่าเฉลี่ยทัศนะของผู้มีวุฒิทางครู สูงกว่าของ
ผู้ไม่มีวุฒิทางครู

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ความเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง จันข้อที่มีความถี่สูง ได้แก่ บทบาทที่มีอยู่
มากพอแล้วแต่ขอให้ทำจริงจัง ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ จันจริงจัง ช่วยเหลือครูจันการแก้
ปัญหาต่าง ๆ แนะนำความรู้และเทคนิควิทยีใหม่ ๆ แก่ครู จันเวลาจันการนิเทศแต่ละกลุ่มให้มากขึ้น
และสร้างขวัญและกำลังใจจันครู

5. ปัญหาและอุปสรรคจันการปฏิบัติงาน

ปัญหาและอุปสรรคจันการปฏิบัติงานของครูนิเทศก์ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะ
ข้อที่มีความถี่สูง ได้แก่ จุดปฏิบัติงานอยู่ห่างไกลยากลำบากจันการเดินทาง ขาดการสนับสนุนด้าน
ยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง และการบำรุงรักษา ผู้บริหารมอบงานพิเศษให้มากเกินไป ขาดค่าจันจ่าย
จันการเดินทาง ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนดีพอ และขาดสวัสดิการที่ดี

WORKING ROLES OF THE TEACHER-SUPERVISORS IN THE HILL
AREA EDUCATION (HAE) PROJECT IN NORTHERN
THAILAND

AN ABSTRACT

BY

TAWEESAK KUARIYAKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

September 1991

The HAE project is operated in 9 provinces in the North in order to improve education for the hilltribes. In its networking, one volunteer teacher is assigned to work with people in each village while a number of nearby villages are grouped together. In each group, one volunteer teacher is selected to serve as a coordinator, called a teacher supervisor. The teacher supervisors, therefore, play significant roles in assisting the project to reach its ultimate goals.

The purpose of this research was to investigate the actual and expected roles of the HAE teacher supervisors. The sample consists of 255 persons randomly selected from 3 groups of the HAE personnel in the following sizes; 201 volunteer teachers, 27 teacher supervisors and 27 working staff of the Provincial Nonformal Education Center (PNEC).

A set of rating scale questionnaire was used for data collection. It consists of 50 items : 30 for academic roles and 20 for cooperative and administrative roles. The subtest measuring actual roles yielded the reliability of .973 while the expected role items did at .967. The questionnaires were distributed to the subjects while they were attending the monthly meeting at their individual province. The arithmetic mean and the t-test were applied in the data analysis.

The findings are as follows :

1. Overall Opinions.

The teacher supervisors' actual roles according to the 3 groups of sample's view are at moderate level ($\bar{X} = 3.03$) while the expected roles are at high level ($\bar{X} = 4.03$).

When the actual roles were further considered, it was found the following roles the teacher supervisors performed at high level : teachers meeting for the exchange of ideas, meeting and discussing with the villagers, informing the villagers about the teachers' activities, cooperating with other agencies, proposing plans and projects to the administrators. The roles practised at low level were : introducing and demonstrating teaching techniques, and substituting the absent teachers.

The roles which were highly expected by the supervisors themselves were : meeting and discussing with the villagers, and informing the villagers about the teachers' activities.

2. Opinions of Each Group.

The teacher supervisors, as they viewed themselves, performed all the actual roles higher than what was viewed by the other two groups. The volunteer teachers viewed that the supervisors "reported the teachers' mistakes to the administrators" more than other activities.

As for the expected roles, the teacher supervisors put higher expectations in the following activities : providing the teachers with advice concerning curriculum, organizing a meeting for the teachers to exchange ideas, checking the students' records, monitoring the students' progress, conducting the villagers' needs assessment, convincing the villagers to participate in the activities, and controlling the materials and in-house equipment.

3. Comparison of Opinions.

When comparing the opinions on both actual and expected roles, it was found that those of the male subjects were higher than the female

subjects, the subjects with longer extensive experience were higher than the less experience, and the subjects with educational qualification were higher than the subjects without educational qualification.

4. Additional Recommendations.

The following recommendations, ranked by frequency, were proposed by the sample : the teacher supervisors already played sufficient roles but the actual roles should be emphasized, the cooperation among various agencies should be more active, attempt should be made to assist the teachers in solving their daily problems, new strategies and technology should be introduced to the teachers, more time on supervision in each working site, and morales should be ready created among the teachers.

5. Problems in the Work of the Teacher Supervisors.

The following problems and obstacees were identified by the samples (ranked by frequency) : the working sites were remote making communication very difficult, the lack of vehicles to be used in transportation, insufficient fuel and maintenance, excessive special assignments for the teacher supervisors, insufficient budget for the trips to working sites, lack of thorough understanding in their roles, and inadiquate welfare.